

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Lietuvos Vyskupų Konferencija**

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	2
Lietuvos vyskupų laiškas Lietuvoje lankantis šv. Kūdikelio Jėzaus Teresės relikvijoms	3

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuva pasitiko šv. Kūdikelio Jėzaus Teresės relikvijas	5
Renginiai laukiant šv. Teresės relikvijų Kauno arkivyskupijoje	6
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	7
Konferencija „Dvasinė ligonių slauga“	8
Seminaras apie iššūkius vaikų ir jaunimo vadovams	9
Seminaras jaunimui „Jūsų kūnas yra šventovė“	9
Paskaita apie Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslą bei jo kopijas	10

Homilijos

DAUGIAU NEGU PRANAŠAS Šv. Jono Krikštytojo gimimas	12
---	----

Ganytojo žodis

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis Žodis per iškilmingą liturgiją pasitinkant Vilniaus arkikatedroje šv. Teresės relikvijas	13
--	----

Bažnyčios dokumentai

Tarptautinė teologijos komisija IŠGANYMO VILTIS BE KRIKŠTO MIRUSIEMS KŪDIKIAMS	14
---	----

Bažnyčia pasaulyje

Benedikto XVI kelionė į Braziliją	25
-----------------------------------	----

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gegužės 15–17 d. Vilniuje, Trinapolio rekolekcijų namuose, vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Posėdžio pradžioje apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas padėkojo vyskupams už maldas minint popiežiaus Benedikto XVI aštuoniasdešimtmetį ir išrinkimo popiežiumi antrąsias metines bei priminė popiežiaus kelionės į Braziliją reikšmę.

Plenariniame posėdyje buvo pristatytas Kauno arkivyskupijos apsisprendimas pradėti rengti nuolatinis diakonus. Lietuvoje jau yra patvirtinta nuolatinų diakonų rengimo programos ir studijų planai, todėl kiekviena vyskupija gali juos įgyvendinti atsižvelgdama, ar joje yra toks poreikis ir sąlygos nuolatiniam diakonams dirbti. Rengtis diakonatui galės tik tie kandidatai, kurie turi savo vyskupo siuntimą ir jau yra aktyviai įsitraukę į Bažnyčios gyvenimą bei veiklą. Bažnyčios teisė numato, kad vedęs kandidatas diakonu gali tapti tik tai sulaukęs trisdešimt penkerių metų, sutikęs jo žmonai. Kaune diakonų rengimas vyks savaitgaliais ir truks ketverius metus. Kandidatų ugdymas apims kelias sritis: dvasinę, intelektualinę, sielovadinę. Pirmieji metai – parengiamieji, skirti krikščioniškojo gyvenimo sąmoningumui ugdyti. Į šią pradinę ugdymo programą kviečiama ir būsimoji nuolatinio diakono žmona. Gavę šventimus nuolatiniai diakonai turės dvi galimybes: visiškai ištraukti iš sielovados darbą arba tęsti profesinę veiklą ir liudyti tikėjimą patarnaudami parapijoje.

Lietuvos katechetikos centro direktorius kun. Rimantas Gudlinkis posėdyje pristatė atnaujintos Katalikų tikybos bendrosios programos projektą, parengtą taikantis prie Švietimo ir mokslo ministerijos reikalavimų tokioms programoms. Vyskupai pritarė projektui ir leido nuo šių metų rugsėjo pagal jį dirbti kompetentingiems tikybos mokytojams, kurie po pusės metų pateiks savo vertinimus ir siūlymus. Po to projektas bus koreguojamas ir teikiamas galutinai tvirtinti. Vyskupai taip pat patvirtino bendrą tvarką, kaip išduoti ir atšaukti tikybos mokytojų kanoninius siuntimus.

Posėdyje buvo apsvartyta Katalikų teologijos fakulteto Vytauto Didžiojo universitete ir Popiežiškosios lietuvių šventojo Kazimiero kolegijos Romoje veikla bei ateities perspektyvos. Teologijos fakulteto Didysis kanceleris arkiv. Sigitas Tamkevičius supažindino vyskupus su susidariusia padėtimi laikinai sustabdžius savo įgailojimus fakulteto dekanui kun. Petru Smilgiui ir vykstant tyrimui dėl jam iškeltų kaltinimų.

LVK delegatas užsienio lietuvių sielovadai prel. Edmundas Putrimas vyskupus supažindino su šios sielovados srities padėtimi ir svarbiausiomis problemomis. Pastaruoju metu užsienyje su lietuviais aktyviai dirba daugiau kaip 60 kunigų, daugiausia JAV ir Kanadoje. Nors lietuvių emigrantų nuolat daugėja, tik nedaugelis iš jų yra užsiregistravę kurioje nors lietuvių parapijoje. Be to, dauguma tikinčiųjų gyvena toli nuo senųjų lietuviškų bažnyčių. Sumažėjus parapijiečių bei sakramentinių patarnavimų prašančių tikinčiųjų, nevykstant katechezei, gresia pavojus, kad parapijos gali būti panaikintos, nes vietos vyskupai didžiausią dėmesį kreipia į sielovadinę bažnyčių paskirtį. Lietuviams šios parapijos yra brangios ir kaip religinės, ir kaip tautinės bei kultūrinės centras. Prel. E. Putrimas kalbėjo apie pastangas išsaugoti lietuvių parapijas ir rūpestį dėl uždarojų bažnyčių, ypač Niujorko Aušros Vartų ir Šv. Jurgio Pensilvanijoje. Naujosios lietuvių emigracijos kraštuose vietos vyskupai pageidauja, kad kunigai, atvykstantys aptarnauti lietuvių, ištrauktų iš vietinės Bažnyčios veiklą dirbdami parapijoje. Todėl besirengiantys sielovados darbui užsienyje kunigai turėtų gerai susipažinti su specifine to krašto situacija ir išmokti kalbą. Šiuo metu ieškoma kunigų, kurie galėtų dirbti Rusijoje, Vokietijoje ir JAV.

Plenariniame posėdyje savo darbą pristatė Lietuvos policijos kapelionas kun. Aušvydas Belickas. Jis sakė, kad stengiasi kreipti dėmesį į moralės, etikos klausimus, prisidėti prie pareigūnų asmenybės ugdymo. Kun. A. Belickas taip pat yra ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos atstovas Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijoje. Vyskupai trejiems metams pratęsė kun. A. Belicko įgaliojimą dirbti Policijos kapelionu ir atstovauti LVK Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijoje. Taip pat buvo pritarta mons. Juozapo Antanavičiaus kaip Lietuvos aklujų ir silpnaregių draugijos dvasios vado įgaliojimams trejų metų laikotarpiui.

Vyskupai aptarė klausimus, susijusius su bažnytiniu paveldu. Parapijose yra reikmenų, kurie dėl pasikeitusios liturgijos ar nusidėvėjimo nebėra naudojami. Jie turi istorinę, meninę vertę, todėl turi būti saugomi. Tinkamai imtis šios misijos gali tik bažnytiniai muziejai, kuriuose religinis paveldas nebūtų išblaškytas. Vyskupijos, stokojančios galimybių saugoti nebenaudojamus reikmenis, galės juos deponuoti Vilniuje 2005 m. įkurtame Bažnytinio paveldo muziejuje. Vyskupai nurodė, kad parapijose esantys net ir nebenaudojami ar

sudėvėti daiktai negali būti perduodami į jokių muziejų be raštiško vietos vyskupo sutikimo. Taip pat niekas negali rinkti bažnytinių reikmenų neturėdamas raštiško vietos vyskupo leidimo.

Plenariniame posėdyje buvo kalbama apie suintensyvėjusią homoseksualių santykių ir šios orientacijos asmenų specifinio gyvenimo būdo propagandą Lietuvoje. Bažnyčia savo dokumentuose ne kartą pabrėžė, kad asmenys, jaučiantys lytinį potraukį tos pačios lyties asmenims, turi būti gerbiami, bei nepritarė jų diskriminacijai. Kita vertus, kaip aiškina Katalikų Bažnyčios katekizme, polinkis į homoseksualumą yra objektyviai netvarkingas, o tokį polinkį turintys asmenys pašaukti gyventi skaisčiai. Homoseksualumo praktikavimas yra sunki nuodėmė skaisstumui. Todėl Bažnyčia prieštarauja pastangoms homoseksualių santykius įtvirtinti kaip vieną iš visuomenės gyvenimo normų. Įvairūs renginiai, kuriais siekiama viešai pristatyti homoseksualių santykius kaip lygią alternatyvą vyro ir moters meilei bei santuokai, grubiai pažeidžia kitų piliečių teises ugdyti vaikus pagal savo įsitikinimus, apsaugoti juos nuo labai pavojingo ir jų dorovinei sampratai priešingo gyvenimo kelio. Vyskupai linki, kad būtų apsaugotas kiekvieno žmogaus orumas, tačiau tikisi, jog valstybės pinigai ir resursai nebus eikvojami homoseksualų kultūros propagavimui, užuot juos skyrus šeimų stiprinimui bei doriniam jaunimo auklėjimui.

Lietuvos ganytojai pritarė nacionalinio liturginio kalendoriaus projektui. Jame nurodytos šventės ir šventųjų minėjimai, kurie skiriasi nuo visuotinės Bažnyčios kalendoriaus. Šį projektą dar turi patvirtinti Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija.

Posėdyje buvo nuspręsta parengti naują Katalikų Bažnyčios katekizmo laidą lietuvių kalba, nes prieš 10 metų pasirodęs leidimas jau išplatintas. Plačiai ir išsamiai pristatantis Bažnyčios doktriną, liturgiją, moralinį ir maldos gyvenimą Katekizmas yra naudingas visiems, kurie nori išsamiau susipažinti su katalikų tikėjimu ar jį pagilinti.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis bus surengtas rugsėjo 26 d. Kaune.

-lvks-

Lietuvos vyskupų laiškas Lietuvoje lankantis šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijoms

2007 05 18

Brangūs tikintieji,

Lietuvoje prasideda šv. Kūdikėlio Jėzaus ir Švč. Veido Teresės, Basųjų karmeličių ordino vienuolės (1873–1897) relikvijų kelionė. Tai ypatingas, dar nebūtas įvykis mūsų vyskupijoje, o kartu ir iššūkis mūsų tikėjimo brandai: kaip mes jį priimsime, kaip suprasime ir kaip juo dvasiškai pasinaudosime?

Krikščionys dar ankstyvaisiais amžiais pradėjo lankyti švento gyvenimo asmenų, ypač kankinių bei išpažinėjų kapus, ir įvairiais būdais nuolat pagerbdavo jų relikvijas tikėdami, kad krikščionio kūnas yra Šventosios Dvasios šventovė (plg. *1 Kor 3, 16–17*). Nuo 1994 metų šv. Teresės relikvijos keliauja po pasaulį, lankydamos katedras, vienuolynus, parapijas, kalėjimus bei ligonines. Ši relikvijų kelionė – tai tarsi „atvirkštinė“ piligrimystė: ne mes leidžiamės į kelią prie jos relikvijų, bet ji tokiu neįprastu būdu ateina pas mus. Kadangi esame šios žemės keleiviai, mums ypač svarbūs įvairūs regimi ženklai, o relikvijos yra kukliausi ir trapiausi žmogiško kūno ženklai. Su viltimi laukiame, kad šv. Teresės relikvijoms lankantis Lietuvoje daugelis žmonių susipažintų su jos turtinga asmenybe ir giliu dvasingumu. Šventosios palaikai mums turi priminti pirmiausia vidinį jos pasaulį.

Dėl jauno amžiaus, kurio būdama ji iškeliavo į Tėvo namus, šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė dažnai vadinama *Mažąja Terese* arba tiesiog *šv. Teresėle*. Nepaisydami šio mažybinio vardo, popiežius Pijus X ją pavadino *džiausia Naujųjų laikų šventąja*, o popiežius Jonas Paulius II titulavo *visuotinės Bažnyčios mokytoja*, patvirtindamas, kad jos mokymas tinka visiems, kad ji yra viena iškiliausių mūsų laikų dvasinio gyvenimo mokytojų.

Šv. Teresėlės gilų dvasingumą apibūdina *mažasis kelelis*, kuriuo žengdama ji nuolat išgyveno dvasinę kūdikystę ir įkūnijo Kristaus žodžius: „Jei nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę“ (Mt 18, 3). Dvasinės kūdikystės kelias grindžiamas svarbiausia ir universaliausia Evangelijos žinia: Dievas yra visų mūsų Tėvas, o mes – jo vaikai.

Vaikiška dvasia Dievo akivaizdoje – tai ne kaprizingumas, naivumas ar nenatūralus patiklumas. Šv. Teresėlės dvasios „vaikiškumas“ artimiausias elgsenai vaiko, kuris su didžiausiu pasitikėjimu puola į tėvo rankas. Kontempliuodama Viešpaties apsiuptymą mažutėliams, ji rašė: „Aš elgiuosi kaip nemokantys skaityti vaikai: visiškai paprastai sakau Dievui tai, ką noriu pasakyti, nekurdama gražių frazių, ir Jis visada mane supranta.“ Dvasios nuolankumu ir vaikišku atsidavimu šv. Teresėlė mus priartina prie Dievo ir žmogaus susitikimo slėpinio.

Šv. Teresėlės dvasinis paveldas itin artimas Vatikano II Susirinkimo žiniai, visus krikščionis kviečiančiai į šventumą: „Visi Kristaus tikintieji, kad ir kokia būtų jų užimama vieta ar luomas, šaukiami siekti krikščioniškojo gyvenimo pilnatvės ir meilės tobulybės“ (LG 40). Norėdami siekti šventumo kasdienybėje, teturime į paprasčiausius gyvenimo veiksmus netaupydami įlieti meilės. Pasak šv. Teresėlės, Jėzus žvelgia ne tiek į mūsų veiksmų didumą ir juose slypintį sunkumą, kiek į meilę, kurios skatinami juos atliekame. Tad šventumo esmė – širdies nusiteikimas, kurio dėka esame neturtingi ir maži Dievo rankose.

Būdama visiškai atsidavusi Dievui, šv. Teresėlė tiesiog degė troškimu tapti misioniere ir skelbti Evangeliją penkiuose pasaulio žemynuose. Nors gyvai esant jai neteko įgyvendinti šio troškimo, tačiau kaip vienuolė karmelitė ji praktikavo maldos apaštalavimą. Tai padėjo jai suvokti, kad vienuolynas nėra žmogiškos laisvės ar jausmų suvaržymas, bet tikras laisvės Viešpatyje pajautimas: „Karmelis man leido gyventi Afrikoje, taip pat ir Indijoje. Įžengdama į Karmelį, įžengiau visur: į vargšų ir turčių namus, pas tuos, kurie toli, ir pas tuos, kurie arčiausiai. Karmelyje išnyksta sienos, jos neriboja. Tapdama karmelite, tapau kine, inde, japonė, esu iš visur, iš viso pasaulio. Mano širdis laisva, gali eiti bet kur. Meilė leidžia apkeliauti pasaulį.“ 1927-aisiais, praėjus dvejiems metams po jos kanonizacijos, popiežius Pijus XII paskelbė šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresę viso pasaulio *Misijų globėja*. Ši relikvijų kelionė – tai šv. Teresėlės giliausio troškimo išsipildymas: ji atvyksta kaip misionierė, skelbianti mums Dievo meilę, kuri nutiesia kelią Evangelijai iki pat žemės pakraščiu.

Ieškodama savo vietos Bažnyčioje kaip mistiniame Kristaus kūne, ji suprato, kad Bažnyčia turi širdį ir ta širdis dega meile: „tik meilė skatina veikti Bažnyčios narius, ir jei meilė užges, tai apaštalai jau nebeskelbs Evangelijos ir kankiniai atsisakys lieti savo kraują... Meilėje slypi visi pašaukimai.“ Širdimi atradusi šią gilią tiesą, šv. Teresėlė netveria džiaugsmu sakydama: „MANO PAŠAUKIMAS – MEILĖ! Taip aš radau savo vietą Bažnyčioje, ir šią vietą man davei tu, mano Dieve... Bažnyčios, savo Motinos, širdyje aš būsiu Meilė, taigi būsiu viskas... Taip bus įgyvendinta mano svajonė!!!“

Akcentuodama krikščionišką meilę šv. Teresėlė skatina mus kurti meilės civilizaciją ir atsilipti į popiežiaus Benedikto XVI kvietimą pasiaukoti veikliai meilei: Bažnyčioje „tvinksi Kristaus Dvasios sužadinta meilė. Ta meilė ne tik teikia žmonėms materialią pagalbą, bet ir stiprina bei gaivina sielą“ (*Deus caritas est* 28).

Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijų lankymasis mūsų vyskupijose, be abejonės, taps malonių šaltiniu. Toji, kuri prieš pat mirtį paskelbė: „Būdama danguje, aš darysiu gera žemeje“, atsiųs „rožių lietu“ žmonėms, bendruomenėms ir parapijoms, gausiai susirinksiančioms pagerbti relikvijų ir prašyti malonės. Jos galingas užtarimas Dievo akivaizdoje tampa „dangaus aukštybių rožių – meilės lietumi“, kuri Viešpats išlieja ant kiekvieno, to užtarimo besišaukiančio.

Melskime, kad šv. Teresės ir jos mokymo liudijimas daugeliui padėtų vėl atrasti gelbėjančią Evangelijos galią. Priimkime savo parapijose ne tik regimąją šios šventosios atėjimo ženklą – relikvijas, bet ir neregimąją kvietimą praktiškai įgyvendinti *dvasinės vaikystės* kelią.

Šventoji Kūdikėlio Jėzaus ir Švenčiausiojo Veido Terese, melski už mus!

Lietuvos vyskupai

Paskyrimas

Kan. emer. jubil. **Juozas Barkauskas** atleistas iš Marijampolės šv. Vincento Pauliečio parapijos altaristo pareigų ir paskirtas Marijampolės specialiujų globos namų kapelionu.

-VK-

Įsteigta parapija

Gegužės 14 d. Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas įsteigė naują Švč. Jėzaus Širdies parapiją Velžyje (Panevėžio r.). Parapijai priskirtos šios Panevėžio Kristaus Karaliaus bei Panevėžio šv. apašt. Petro ir Povilo parapijoms priklausiusios vietovės: Pajuodžių k., Keravos k., Žeriaukų k., Tautkūnų k., Velžio gyv., Kirkūnų k., Staniūnų k., Vičių k., Velželio k., Karužiškių k., Liūdynės k., Pakalnių k. Iki bus pastatyta bažnyčia, parapija naudosis laikinai įrengta koplyčia, esančia Velžyje, Alantos g. 38.

Parapiją administruoti bei statyti naują bažnyčią pavesta kun. Rimantui Visockiui. Parapiją priklauso Panevėžio-Krekenavos dekanatui.

-P-

Kongresas „Kartu dėl Europos“

Gegužės 19 d. Vilniaus mokytojų namuose surengtas fokoliarų judėjimo inicijuotas ir trims Baltijos šalims skirtas kongresas „Kartu dėl Europos“. Tai buvo vienas iš Europos krikščioniškųjų Bažnyčių judėjimų bei bendruomenių „Brolybės tinklo“ renginių, gegužės 12 d. pavadinimu „Kartu dėl Europos“ vykusių daugiau nei 100 Europos miestų. Pagrindiniame renginyje Štutgarte dalyvavo apie 8 tūkst. įvairių konfesijų krikščionių, atstovavusių 250-čiai judėjimų bei bendruomenių.

Susirinkusius Vilniaus mokytojų namuose pasveikino kardinolas Audrys Juozas Bačkis, apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas. Susitikime taip pat dalyvavo Seimo nariai Irena Degutienė, Egidijus Vareikis, prezidento patarėja Irena Vaišvilaitė. Į kongresą atvyko grupė Latvijos evangelikų liuteronų. Sveikinimo žodžius bei pranešimus pajavairino muzikinė programa.

Buvo žiūrimi Štutgarto renginio vaizdo įrašai: Šv. Egidijaus bendruomenės

Lietuva pasitiko šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijas

Gegužės 17-ąją Klaipėdą pasiekė iš Vokietijos atplukdytos šv. Teresės relikvijos. Taip prasidėjo šventosios Teresės relikvijų piligrimystė po Lietuvą, surengta jos mylėtojų iniciatyva, gavus Lietuvos vyskupų pritarimą. Šv. Teresės Lizjietės relikvijų kelionės po Lietuvą proga Lietuvos vyskupai paskelbė ganytojiškąjį laišką (žr. 3 p.)

Šventosios relikvijų jau Lietuvoje

Šv. Teresės relikvijų kelionės po Lietuvą koordinacinės grupės nariai kun. Kastytis Šulčius, Vilniaus pal. Jurgio Matulaičio parapijos parapijietė Nijolė Kukuraitienė OCDS, Vilniaus universiteto doc. dr. Vaidotas Vaičaitis gegužės 14 d. išvyko į Vokietiją parvežti šventosios relikvijų. Jos Lietuvos atstovams perduotos Hamburge, prie Šv. Petro bažnyčios esančiame karmeličių vienuolyne. Numatoma, kad po Vokietijos vyskupijas keliavusios šventosios Teresės relikvijos po metų sugrįš toliau tęsti šią kelionę.

Gegužės 17-osios popietę mikroautobusus su šv. Teresės relikvijomis iš Klaipėdos uosto pajudėjo Paštuvos karmeličių vienuolyno link. Pakeičiui labai trumpam stabtelta Čekiškės parapijoje. Apie 20 val. šventosios karmelitės relikvijos pasiekė Paštuvos Karmelį. Čia Teresėlę džiaugsmingai, skambant varpams, sutiko karmeličių bendruomenė. Vėlai vakare aukotos šv. Mišios. Jų koncelebracijai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, sykiu koncelebravo kun. Kastytis Šulčius ir Kulautuvos klebonas, aptarnaujantis Paštuvą, kun. Šarūnas Petrauskas. Po šv. Mišių per naktį tęsėsi maldos budėjimas prie šventosios relikvijų. Ryte švęsta Eucharistija ir Teresėlė išlydėta kelionėn po Lietuvą, pirmiausia po Vilniaus arkivyskupiją.

Iškilmingas sutikimas Vilniuje

Gegužės 18-ąją Gailestingosios Meilės apaštalė šv. Teresėlė džiaugsmingai sutikta Gailestingumo mieste Vilniuje. Gausi tikinčiųjų minia, susirinkusi į Lukiškių aikštę, 16 val. sutiko mikroautobusu atvežtą relikvijorių. Orkestrui grojant pasitikimo maršą, seminaristai šventosios relikvijorių pastatė ant aikštėje įrengtos pakylės. „Ažuoliuko“ chorui sugiedojus garbės himną *Gloria*, perskaityta šv. Kūdikėlio Jėzaus ir Švč. Veido Teresės (1873–1897) biografija. Ši šventoji – vienuolė karmelitė, pati jauniausia Bažnyčios mokytoja, viena iš mylimiausių ir žinomiausių šventųjų. Ji dar vadinama Terese Lizjiete, Karmelio Gėlele ar tiesiog meiliai – Teresėle. Ji yra Prancūzijos ir pasaulio misijų globėja, ją gerbia ir kitų krikščioniškųjų konfesijų išpažinėjai ir netgi nekrikščionys. Visuotinė Bažnyčia ją mini spalio 1 d. Šv. Teresė Lizjietė, atvira širdimi ieškojusi Dievo, patyrė, kad meilė aprėpia visus pašaukimus, kad meilė yra viskas. Taip ji atrado savo vietą Bažnyčioje. „Savo Motinos Bažnyčios širdyje aš būsiu Meilė“, – rašė ji.

„Ažuoliuko“ chorui sugiedojus *Sanctus*, arkikatedros choralistai vadovavo šv. Teresės litanijos giedojimui. Litanijoje, meldžiant šventosios užtarimo, į ją kreiptasi kaip į Šventosios Dvasios Mylimąją, Mažąją Jėzaus gėlelę, Dievo gerumo skelbėją, Dangaus rožių dalytoją ir kitais išvalgiai šventosios gyvenimą apibūdinančiais kreipiniais. Orkestro atliekamus muzikinius kūrinius ir choro giedamas giesmės mainė vyskupo J. Tunaičio skaitoma malda. Ja melsta šventosios Teresės pagalbos pažinti ir pamilti Dievą visa širdimi, prašoma šventosios užtarimo Lietuvai ir Vilniui. Pabaigus maldą žmonės paraginti rikiuotis eisenai, o relikvijorių su šventosios palaikais seminaristai įkėlė į žirgų kinkytą atvirą karietą.

Gausi procesija Gedimino prospektu patraukė arkikatedros link. Procesijos priekyje buvo nešamas kryžius, po jo rikiavosi grojantis džiugias melodijas orkestras, arkikatedros choristai, jaunimas su vėliavomis, vienuoliai ir vienuolės, kunigai, vyskupas J. Tunaitis. Procesijos pabaigoje važiavo karieta su relikvijomis, jai iš šonų baltais drabužiais apsilikusios mergaitės iš pintinėlių sėmė ir į žmones sviesdavo saujas gaivių rožių žiedlapių, simbolizuojančių Teresėlės žadėtąjį rožių, tai yra Dievo malonių, lietuvių. Paskui relikvijas ėjo gausus tikinčiųjų būrys, daugelis mojavę vėliavėlėmis su Teresėlės portretu, kiti nešėsi rožę ar net visą rožių puokštelę.

Džiaugsmingos muzikos ir giesmės lydimą procesiją prie arkikatedros pasitiko Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis drauge su apaštališkuoju nuncijumi arkiv. Peteriu Stephanu Zurbriggenu ir šventosios relikvijų laukęs tikinčiųjų būrys. Eisenai priartėjus prie arkikatedros, suskambo šventovės varpai. Grojant orkestrui ir aidint džiaugsmingiems plojimams, šv. Teresėlės relikvijorius iškeltas iš karietos ir padėtas ant specialios pakylės prie arkikatedros. Nutilus varpams ir apimus plojimams, suskambo kardinolo tariami iškilmingos maldos žodžiai: „...Visagali Tėve, Amžinasis Dieve, Tavo didybę skelbia dangaus šventieji, nes jų nuopelnus vainikuodamas Tu savo malonės dovanas vainikuoji. <...> Šventoji Kūdikelio Jėzaus Terese, nuolankumo, pasitikėjimo ir meilės pavyzdys! Siųsk mums iš dangaus aukštybių rožių, kurių pilnos Tavo rankos: nuolankumo rožė... pasitikėjimo rožė... meilės rožė, kad atvertume savo glėbį malonei ir pasiektume vienintelį tikslą... mylėti Jį ir padėti kitiems Jį mylėti.“

Po maldos kardinolas pašlakstė ir pasmilkė relikvijas. Tada visa eiseną su seminaristų nešamomis relikvijomis, kurias lydėjo gėles barstantys vaikai, įėjo į arkikatedrą. Relikvijos pastatytos prie centrinio altoriaus ant joms įrengtos pakylės. Visiems iškilmių dalyviams susėdus, prasidėjo iškilminga Valandų liturgija. Jos metu žodį tarė kardinolas A. J. Bačkis (žr. 13 p.). Giedoti iškilmingi, šventiesiems pagerbti skirti mišparai.

Iškilmingą šv. Teresėlės relikvijų sutikimą Lukiškių aikštėje, procesiją į Arkikatedrą ir apeigas joje tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija, talkino laidos „Šventadienio mintys“ kūrybinė grupė (rež. Juozas Sabolius).

-ap-

Renginiai laukiant šv. Teresės relikvijų Kauno arkivyskupijoje

Gegužės 20 d. sekmadienio popietę Kauno arkivyskupijos konferencijų salė buvo pilnutėlė norinčių geriau pažinti šv. Kūdikelio Jėzaus ir švč. Veido Teresės asmenį ir dvasingumą. Pradėdamas popietę, šventosios relikvijų kelionės arkivyskupijoje koordinatorius kun. Kastytis Šulčius pasidžiaugė, jog arkivyskupija dar turi šiek tiek laiko dvasiškai pasiręgti sutikti vos prieš dvi dienas, gegužės 18-ąją, Lietuvą pasiekusias šventosios relikvijas. Kun. K. Šulčius mielai pasidalijo išpūdziais, patirtais kartu su kitais dviem mūsų šalies atstovais laivu iš Vokietijos į Lietuvą pargabenant relikvijorius su šventosios palaikais.

Dalyvavusieji popietėje turėjo nepakartojamą progą išgirsti šv. Teresėlės sukurtų giesmių, kurias jautriai pagiedojo solistė Daiva Einikytė, akompanuojant Kauno arkikatedros bazilikos sumos choro vadovei Vitai Vaitkevičienei. Kai kurias giesmes, atspindinčias begalinį šv. Teresėlės, Meilės apaštalės, pasitikėjimą Dievo meile, solistė atliko prancūziškai – gimtąja Teresės Lizjietės kalba, o tekstus lietuviškai skaitė Kauno kunigų seminarijos auklėtinis Gytis Stumbras. Daugelis išsigijo ir naują-

įkūrėjo Andea Riccardi ir Fokoliarų judėjimo įkūrėjos Chiaros Lubich pranešimai. Po to dalyviams pristatytas „Baltosios kronikos“ albumas – akcijos „Kartu dėl Europos“ proga parengtas spalvotas leidinys, kuriame pavaizduotos Baltijos šalių Bažnyčių bei bendruomenių vykdomos socialinės bei karitatyvinės iniciatyvos. Organizatoriai pakvietė įvairių profesijų žmones pasidalyti savo aplinkoje išgyvenama bendrystės patirtimi ir vilties ženklais. Savo patirtimi dalijosi apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas S. Zurbriggenas, Seimo narė Irena Degutienė, pedagogas Paulius Martinaitis, gydytojas Sigitas Dumčius, solistė Irena Milkevičiūtė. Apaštališkasis nuncijus kalbėjo apie ekumeninio bendravimo patirtį, prasidėjusią nuo mokyklos suolo.

Renginį užbaigė šventinis žaismingas jaunimo pasirodymas: fokoliarų jaunimas vaidžiai parodė, kaip mezgamas vienybės tinklas.

-kl-

Išrinkta OFS Kauno regiono brolijos taryba

Gegužės 12 d. Mažesniųjų brolių ordino Kauno šv. Jurgio vienuolyne vyko Lietuvos pasauliečių pranciškonų ordino Kauno regiono brolijos tarybos rinkimai. Kapitula prasidėjo bendra malda vienuolyno koplyčioje, po to visi rinkosi į nuolatinę Kauno pasauliečių pranciškonų susirinkimų vietą – į vieną iš vienuolyno salių.

Kapitulai pirmininkavo ir išanginę kalbą perskaitė Lietuvos pasauliečių pranciškonų ordino nacionalinis ministras Nerijus Čapas OFS. Vėliau žodį taręs regiono brolijos dvasinis asistentas prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS padėjo už nuveiktus darbus kadenciją baigiančiai regiono brolijos tarybai. Po pirmininko ir dvasinio asistento kalbų buvo išklausa kadenciją baigiančios Lietuvos pasauliečių pranciškonų ordino Kauno regiono brolijos tarybos 2003 – 2007 metų veiklos ataskaita.

Po to buvo surengti naujosios Lietuvos pasauliečių pranciškonų ordino Kauno regiono brolijos tarybos rinkimai. Ministrė išrinkta Alma Kryžanauskienė, viceministrė Vilija Karaliūnaitė, sekretore Marijona Sinkevičienė, ekonomė Aldona Kriaucionytė, o naujokų magistrė Ona Šeškutė. Atlikus privalomus for-

malumus, susijusius su regiono brolijos tarybos narių pareigų priėmimu, pirmininkas paskelbė, kad rinkimai vyko nepažeidžiant Bažnyčios ir ordino teisės normų. Visi buvo pakviesti į Šv. Jurgio vienuolyno koplyčią, kur vienuolyno vikaras kun. Ramūnas Mizgiris OFM celebravo šv. Mišias ir kartu su nacionaliniu ministru išklause išrinktosios tarybos Tikėjimo išpažinimą ir priėmė jų priesaikas.

-ofs-

Viktorina „Esu katalikas“

Vilniaus arkivyskupijoje užbaigta viktorina vaikams „Esu katalikas“. Pasakutinis trečiojo etapo renginys įvyko balandžio 24 d.

Viktorina „Esu katalikas“ organizuota įgyvendinant 2007 metais Vilniaus katalikų tikybos mokytojų metodinės tarybos ir Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro vykdomą projektą „Krikščionio gyvenimo akimirkos - 2007“. Jos pagrindinis tikslas – skatinti vaikus labiau pažinti savo tikėjimą. Viktorinoje dalyvavo 100 Vilniaus arkivyskupijos mokyklose besimokančių 4 klasės mokinių, t. y. 20 mokyklų komandų. Viktorina buvo vykdoma trimis etapais ir truko keturis mėnesius.

Per pirmąjį etapą tikybos mokytojai su mokiniais analizavo organizatorių pateiktas temas ir formavo komandas. Antrojo etapo susitikimai vyko parapijų namuose ar mokyklose. Čia viktorinos dalyviai pristatė savo komandas bei atliko įvairiausias užduotis. Užduotys parengtos pagal šias temas: „Senajo Testamento istorijos: tikėjimo protėviai“; „Naujojo Testamento istorijos: Jėzaus gimimas ir kančia“; „Dekalogas ir Didysis įsakymas“; „Sakramentai“; „Marija – Dievo Motina“; „Malda“. Iš kiekvieno po grupio į trečiąjį etapą pateko po vieną daugiausia taškų surinkusią komandą.

Trečiajame etape susitiko Vilniaus Medeinos pradinės mokyklos, Vilniaus Fabijoniškių vidurinės mokyklos, Vilniaus „Žiburėlio“ darželio-mokyklos, Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio gimnazijos ir Vilniaus J. Lelevio vidurinės mokyklos komandos. Viktoriną laimėjo puikiai penkias užduotis įveikusi ir 24 taškus iš 25 galimų surinkusi „Vilties žiburiukų“ komanda iš Vilniaus m. „Žiburėlio“ dar-

ją Gabriel Martin knyga „Mažasis tobulumo kelias“, išleistą ses. Benvenutos Urbonaitės FDJC rūpesčiu ir jos pačios trumpai pristatytą auditorijai. Užbaigdamas popietę kun. K. Šulčius pakvietė pažiūrėti filmą apie šv. Teresėlę „Milžino žingsniu“, šventosios gyvenimo kelią atskleidžiantį jos krašto ir lankytų vietų vaizdais, nuotraukomis, vienuoliškos buities ir aplinkos detalėmis bei tekstu.

Gegužės 21 dieną į vakarą, skirtą šv. Teresėlei, susirinkusių įvairių bendruomenių ir maldos grupių nariai vos sutilpo arkivyskupijos Jaunimo centro salėje. Po „Gyvųjų akmenų“ šlovinimo maldos ir pagiedotų šv. Teresėlės giesmių vakaro dalyviai klausėsi tėvo Severino Holochečio OFM mokymo „Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė – meilės provokacija“. Tėvas Severinas aptarė šventosios gyvenimo kelią: daugybė jo faktų – tikri paradoksai ir provokacijos šiandienos žmogui. Vos 24 m. mirusi šventoji – pavyzdys, jog nereikia ilgo amžiaus, kad taptum šventas; jokių mokslų nebaigusi Teresė paskelbiama Bažnyčios mokytoja, niekada už kontempliatyvaus vienuolyno sienų neišėjusi ji laikoma misijų ir misijonierių globėja. Tėvas Severinas pavadino šventąją širdies teologe, palikusia mažojo kelio pavyzdį – meilės, nuolankumo, begalinio pasitikėjimo Dievu, evangelinio paprastumo ir gailestingumo artimui kelią, vedantį į tikrąjį Kelią. Vakaro dalyvius tėvas Severinas supažindino su Lietuvos vyskupų laišku, parašytu Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijų lankymosi Lietuvoje proga.

Vakare žodį taip pat tarė kun. Kastytis Šulčius. Šv. Teresėlės užtarimu gautas malones liudijo seminarijos auklėtinis G. Stumbras ir kiti.

-kasp-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 15 d. Kauno kurijoje vykusiame kunigų susirinkime daugiausia dėmesio skirta santuokinės moralės ir bioetikos klausimams.

Konferenciją šia tema vedė kun. prof. dr. Andrius Narbekovas. Jis pabrėžė, kaip svarbu nūdienos moralinio reliatyvizmo laikais dvasininkams perprasti šios srities dalykus, pažinti kuo daugiau žmogiškųjų situacijų ir gebėti tuo remtis sielovados darbe. Šiandien visuomenėje primiršta skaistumo sąvoka, pasak prelegento, svarbi ir pasirinkusiems šeimos gyvenimą, ir kunigišką celibato saistomą tarnystę. Tai, kas yra santuokinis skaistumas, buvo aptarta išskiriant tris jo aspektus: kad galėtų vienas kitam išreikšti santuokinę meilę, žmonės turi būti sutuoktiniai; sutuoktinių santykiai – tai laisvas, abipusiškas besąlygiškas savęs dovanojimas kitam. Aptardamas trečiąjį santuokinio skaistumo aspektą – atvirumą gyvybei, kun. A. Narbekovas priminė Bažnyčios nuostatą, jog tik atsakinga tėvystė bei motinystė padeda pagrindus atsakingam gyvybės pradėjimui, ir paneigė dabar mėgstamą pasitelkti sąvoką „neplanuotas nėštumas“. Kita vertus, dvasininkų dėmesys atkreiptas į Bažnyčios poziciją dėl sutuoktinių vienybės: ji skirta ne tik gyvybei pradėti, bet ir dėl vienas kito gėrio. Kun. A. Narbekovas pabrėžė, jog moralinio tvarkingumo „instrukcija“ šioje srityje yra Šventasis Raštas, teigiantis, jog žmogus, kitaip nei kiti kūriniai Dievo sukurtas dėl jo paties, yra vertas pagarbos ir niekada negalima juo naudotis kaip priemone. Kontracepcija santuokoje, pasak prelegento, yra blogis iš esmės. Tai nesuderinama su santuokiniu skaistumu ir prilygsta melui, nes neatiduo-dami savęs iki galo sutuoktiniai meluoja.

Antrojoje susirinkimo dalyje kun. dr. A. Narbekovas atsakė į kunigų klausimus, patardamas išsamiau šia tema pasidomėti ir kaip pastoraci-

jos gairėmis remtis 1997 m. vasario 12 d. Popiežiškosios šeimos tarybos dokumentu „Nuodėmklausių vademekumas kai kuriais santuokinės moralės klausimais“.

Susirinkimo pabaigoje arkiv. Sigitas Tamkevičius kunigams išsamiau papasakojo apie medžiaginius ir dvasinius pasirengimo Šiluvos Švč. M. Marijos apsireiškimo 400 m. jubiliejui darbus, pasidžiaugdamas, kad parapijose bei dekanatuose tikintieji ir dvasininkai labai aktyviai ir nuoširdžiai į juos įsitraukia. Jis taip pat pristatė ką tik išleistą laikraštuką „Šiluvos žinia“, skirtą skleisti Dievo Motinos apreikštą žinią ir kviesti žmones dvasiškai atsinaujinti. Be to, kunigai dar kartą paraginti rinkti bei perduoti visą informaciją apie renginius ir taip paliudyti savo išgyventą tikėjimo džiaugsmą kitiems broliams ir sesėms.

Susirinkime dėmesio skirta šv. Kūdikėlio Jėzaus ir Švč. Veido Teresės relikvijų kelionei po Lietuvą ir ypač po Kauno arkivyskupiją. Mons. Adolfas Grušas supažindino kunigus su šios kelionės maršrutu, jiems padalyta naujai parengta medžiaga apie šventąją. Susirinkime dalyvavusios žurnalo vaikams „Bitutė“ darbuotojos kreipėsi į kunigus prašydamos aktyviau prisidėti prie šio žurnalo populiarinimo tarp vaikų.

-kasp-

Konferencija „Dvasinė ligonių slauga“

Artėjant Pasaulinei slaugytojų dienai, gegužės 10-ąją Klaipėdos Jūrininkų ligoninėje surengta konferencija „Dvasinė ligonių slauga“. Joje dalyvavo minėtosios gydymo įstaigos medicinos seserys. Gausiai susirinkusias slaugytojas pasveikino ligoninės vyr. gydytojas dr. Arvydas Jonas Sąlyga. Ligoninės vadovas džiaugėsi, kad profesionalus ir pasiaukojamas slaugytojų darbas padeda ligoniams greičiau sveikti. Susitikime dalyvavęs tėvas Juozapas Adolfas Pudžemys OFM, pateikdamas įvairius gyvenimiškus pavyzdžius, akcentavo dvasinio gyvenimo svarbą. Anot pranešėjo, labai svarbus asmeninis ryšys su Dievu, sakramentinis gyvenimas – dažna išpažintis ir Komunija. Tėvas pranciškonas įtaigiai kalbėdamas priminė, jog norint duoti reikia pirmiau turėti, lygiai taip ir slaugant ligonius, reikiamos stiprybės ir aukos būtina semtis iš amžinosios meilės šaltinio – Dievo, tik tada pakaks jėgų tinkamai atlikti sunkias pareigas.

Ligoninės kapelionas kun. Saulius Stumbra džiaugėsi, jog ligoninėje dirba toks nuostabus slaugytojų būrys: jos pirmos skuba tiesiogiai ligoniui padėti. Savo pranešime kunigas kalbėjo apie Ligonijų sakramento šventimą. Priminta sakramento raidos istorija, atkreiptas dėmesys į pasitaikantį klaidingą šio sakramento pavadinimą („Paskutinis patepimas“), kuris įbaugina žmones. Kunigas paprastai ir gyvenimiškai papasakojo apie sakramento apeigas, priminė sąlygas, kada ir kam teikiamas šis sakramentas. Baigdamas ligoninės kapelionas akino slaugytojas sąmoningai tikėti, nebijoti sergančiam žmogui papasakoti apie gydantį Dievo veikimą per Ligonijų sakramentą.

Ši konferencija – gražus Klaipėdos šv. Kazimiero parapijos ir Jūrininkų ligoninės bendradarbiavimo rezultatas. Ligoninėje sukurtos palankios sąlygos dvasiniams ligonių poreikiams. Jauki ir graži koplytėlė dažnai būna pilna žmonių, kas savaitę susirenkančių į šv. Mišias.

-kss-

želio-mokyklos. Komandą viktorinai rengė mokytoja Violeta Jankauskienė.

Viktorinos „Esu katalikas“ organizatoriai, kartu su tikybos mokytojais aptarę jos rezultatus, mano tęsti viktoriną ir kitais mokslo metais.

-vakk-

Jaunimo Eucharistijos šventė

Gegužės 18–20 d. VDU Katalikų teologijos fakulteto kiemelyje ir Švč. Sakramento (studentų) koplyčioje vyko Kauno miesto jaunimo Eucharistijos šventė „Tavo rankose“.

Šventė prasidėjo kūrybiniu vakaru gegužės 18 d. Arkivyskupijos jaunimo centras, akademinės sielovados grupių koordinatoriai, aktyvieji nariai kvietė į fakulteto kiemelį, papuoštą rankas simbolizuojančiomis dekoracijomis. Kad jauni žmonės iš anksto buvo apmąstę šventės temą – visų buvimą Tėvo glėbyje – ir nuoširdžiai rengėsi, bylojo ir mėgėjiškų fotografijų šia tema parodėlė, stendai, pasakojantys apie bažnytines institucijas, jaunimo dalyvavimą Bažnyčios gyvenime. Ypač iškalbingas buvo akademinės sielovados grupės parengtas stendukas, kvietęs jaunimą mokymo įstaigose išgyventi tarpusavio tikėjimo bendrystę. Kūrybiniame vakare dainavo ateitininkų Šv. Cecilijos vaikų muzikos grupė „Eldorado“ (vadovė Laima Botyrienė), studentų ansamblis, liudijo ir dainavo studentams gerai pažįstamas KTF I. e. p. dekanas Benas Ulevičius. Savo kūrybą skaitė VDU KTF studentas Nerijus Pipiras, nuotaikingais pasirodymais pradžiugino kiti jaunieji atlikėjai iš Kauno parapijų. Kūrybinis vakaras baigėsi merginų sugiedotu Lietuvos jaunimo dienų himnu, kuriam pritarė visi vakaro dalyviai. Nuo 20 val. jaunimas adoravo Švenčiausiąjį Sakramentą čia pat esančioje Švč. Sakramento (studentų) koplyčioje, o vėliau, po kun. Kastyčio Šulčiaus įvadinio žodžio, drauge žiūrėjo filmą apie šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresę „Milžino žingsniu“.

Nuo pat ryto šeštadienį, gegužės 19 d., jaunimas vėl rinkosi į fakulteto kiemelį. Iki popietės šv. Mišių koplyčioje buvo adoruojamas Eucharistinis Jėzus, o nuo 11 val. kartu su kunigais ir seserimis vienuolėmis jaunuoliai buvo pasirėngę visiems užėjusiems į kiemelį ir su-

sidomėjusiems renginiu papasakoti apie Bažnyčios gyvenimą, institucijas. Evangelizacinę programą buvo parengusi bendruomenė „Naujoji sandora“. Po pietų čia pat, kiemelyje, jaunimas drauge šventė Eucharistiją. Jos liturgijai vadovavo VDU kapelionas kun. Audrius Mikitiukas, nepagailėjęs asmeniškų tikėjimo paliudijimo, šiltų žodžių ir palinkėjimų išsaugoti tikėjimą gyvenimo kelyje ir remti jį Kristaus pavyzdžiu. Drauge šv. Mišias aukojo KMU kapelionas kun. Ričardas Banys, LZŪU kapelionas kun. Jordanas Kazlauskas, svečias kun. Simas Maksvytis iš Truskavos, o pamokslą pasakė kun. Šarūnas Petrauskas. Po šv. Mišių šventės rengėjai pakvietė į grupių „Benas ir Zigmą“, „Atika“ koncertą.

Sekmadienį, gegužės 20 d., Eucharistijos šventės džiaugsmu su jaunu atvyko pasidalyti vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas. Ganytojas vadovavo Eucharistijos liturgijai, ją drauge koncelebravo mons. Adolfas Grušas, kun. Jordanas Kazlauskas. Šiose Šeštinių sekmadienio pamaldose giedojo jungtinis parapijų jaunimo choras. Vysk. J. Ivanauskas homilijoje apibūdino dangų kaip Dievo artumą ir pabrėžė, kad jis prasideda čia, žemėje, nes kaip tik žemiškoji kelionė veda į jį. Ragindamas branginti iš Viešpaties gautus talentus ir gebėjimus, vyskupas kvietė jaunimą stengtis kurti dangų kitam, prasmingai ir atsakingai leisti savo laiką. Ganytojas pavadino jaunimą Dievo artumo šypsena pasauliui. „Esate Bažnyčios ir tėvynės prasminga ateitis, bet gyvenate ir dėl savęs: didžiausia meilės Dievui išraiška – kad laisva valia dovanojate savo gyvenimą jam“, – sakė vysk. J. Ivanauskas. Šv. Mišių pabaigoje palaiminęs susirinkusius, ganytojas nuoširdžiai padėkojo šventės rengėjams, pakvietė jaunimą aktyviai dalyvauti Lietuvos jaunimo dienoje Klaipėdoje, taip pat Šiluvos jubiliejaus renginiuose, palinkėjo žengti į Sekminių šventę, kad „pasaulis pažintų ramybės ir šviesos šaltinį – Dievo Dvasią“.

-kasp-

Pilgriminė kelionė į Šiluvą

Gegužės 13 d. Kauno I dekanato tikintieji dalyvavo pilgriminėje kelionėje į Šiluvą. Marijos dieną Šiluvos šventovė sulaukė kelių tūkstančių pilgrimų iš visų Kauno miesto parapijų. Pilgriminis žygis į Šiluvą sekmadienio

Seminaras apie iššūkius vaikų ir jaunimo vadovams

Gegužės 10 d. Vilkaviškio vyskupijos *Caritas* surengė seminarą „Šiandieniniai iššūkiai dirbantiems su moksleiviais. Problemos ir perspektyvos“, skirtą pradinėms klasių, tikybos ir etikos mokytojams, klasių vadovams, su moksleivių grupėmis dirbantiems socialiniams pedagogams, psichologams bei jaunųjų karitiečių vadovams ir tiems, kurie nori jais tapti. Seminare siekta aptarti, su kokiomis problemomis susiduria visi šie specialistai, bei pateikti rekomendacijų, kaip garantuoti geresnę moksleivių psichinę sveikatą ugdant jų žmogiškąsias vertybes per karitatyvinę veiklą.

Lietuvos vaikų ir jaunimo psichologų asociacijos narė, Kauno Šilainių vidurinės mokyklos psichologė Eglė Gudelienė aptarė vaikų psichinę sveikatą žalojančius ir jų agresyviai elgesiui įtakos turinčius veiksnius, kalbėjo apie labiausiai tarp moksleivių paplitusią agresyvaus elgesio išraišką – patyčias. Taip pat buvo pateiktos rekomendacijos, kaip pedagogai gali padėti tėvams pastebėti mokykloje vaikų patiriamus sunkumus ir juos įveikti. Marijampolės Petro Armino vidurinės mokyklos mokytoja metodininkė Laimutė Krutulienė kalbėjo apie žmogiškųjų vertybių ugdymą per karitatyvinę veiklą, o Vilkaviškio vyskupijos *Caritas* programų koordinatorė Elena Kerevičienė ragino visus norinčius ir galinčius ugdyti vaikus ir jaunimą imtis savanoriško darbo bei pristatė *Caritas* vykdomas programas. Vyskupijos *Caritas* referentė Aušra Adomavičiūtė pateikė metodinę medžiagą, kaip dirbti su jaunaisiais karitiečiais.

Seminaro dalyviams buvo pasiūlyta mokyklose, vaikų dienos centruose bei prie parapijų kurti jaunųjų karitiečių būrelius, vaikų grupes. Mantant vis didėjantį paauglių polinkį agresyviai elgtis, toks jų įtraukimas į karitatyvinę veiklą pamokytų atjausti silpnesnį, padėtų išsiugdyti veiklią meilę artimui.

-ak-

Seminaras jaunimui „Jūsų kūnas yra šventovė“

Balandžio 20–21 d. Kaišiadorių vyskupijos sielovados centre vyko jaunimo lytinio ugdymo seminaras „Jūsų kūnas yra šventovė“. Renginį organizavo Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras. Jaunimas susirinko iš įvairių vyskupijos parapijų – Daugų, Pivašiūnų, Vievio, Stakliškių, Kaišiadorių, Elektrėnų, Žiežmarių ir Semeliškių. Šias dvi dienas buvo gilinamasi į tikrąją meilės sampratą ir kaip ji suprantama šiuolaikinėje visuomenėje. Pirmąją seminaro dieną svarstyta, kuo skiriasi meilė ir išsimylėjimas, meilė ir geismas. Vakarop jaunimas klausėsi minčių apie adoraciją, vėliau Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedroje adoravo, priėmė Atgailos sakramentą.

Kitą dieną, šeštadienį, Ričardas Pagojus jaunimui padėjo suprasti jų kūno vertę, kalbėjo, kaip derėtų mylėti, kad „nemylėtume kaip idiotai“, su kokiomis baimėmis susiduria jaunimas, kai kalbama apie meilę, kuo skiriasi merginos ir vaikinų išstarti žodžiai: „Aš tave myliu.“ Taip pat gilintasi, ką reiškia sąvokos „agape“ – besąlygiškoji (dieviškoji) meilė, „philia“ – broliškoji meilė, „manija“ – beprotystė (meilė be proto), „erosas“ – aistringoji meilė ir pan.

Šeštadienio popietę ses. Dovyda ir Reda, atvykusios iš Kauno evangelizacijos centro, su jaunimu kalbėjo apie dvasinius sužeidimus ar klįjuojamas (dar nuo vaikystės) etiketes, kurios varžo bendravimą tarp žmonių

ir su Dievu. Galimybė sau padėti – tai visas nuoskaudas, sužeidimus atnešti ir atiduoti į Nukryžiuotojo rankas. Vėliau vykusių vidinio išgydymo pamaldų metu seminaro dalyviai savo nuoskaudas, užrašytas ant popieriaus lapų, galėjo atnešti prie kryžiaus.

-kvjc-

Paskaita apie Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslą bei jo kopijas

Gegužės 23 d. Kauno miesto muziejuje menotyro dr. Laima Šinkūnaitė skaitė iliustruotą paskaitą „Trakų Švč. Mergelės Marijos, Lietuvos globėjos, paveikslas“ bei joje aptarė pamaldumo Švč. Dievo Motinai Lietuvoje ištakas, šio stebuklais garsėjančio paveikslo atsiradimo tuometinėje Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK) aplinkybes, ikonografiją, jo kopijas.

Šiluvoje 1608 m. apsireiškus Švč. Mergelei Marijai, Lietuvoje įvairiomis pamaldumo formomis ėmė skleisti jos kultas. LDK buvo 327 Švč. Mergelės Marijos titulo bažnyčios. Iš šešių popiežiaus karūnuotų Lietuvoje esančių Švč. Mergelės Marijos paveikslų keturi yra vietinės kilmės. Iki XVIII a. pab. Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslas buvo garsiausias LDK. Legendoris byloja, jog paveikslą Didžiajam kunigaikščiui Vytautui, 1409 m. senojoje tėvonijoje pastatydinusiam bažnyčią, dovanojo Bizantijos imperatorius Manuelis II Paleologas. „Tokia dovana buvo galima, nes abu valdovai bendravo“, – sakė prelegentė. Kai Leonas Sapiega 1718 m. rugsėjo 4 d. Lietuvą pavedė Švč. Marijos globai, vainikuotas ir paveikslas. Jis tuomet atrodė kitaip nei dabar. Tai paaiškėjo kūrinių 1994–1995 m. restauruojant: rentgenograma atskleidė kompozicijos pakeitimus, pertapymus. Pirminiame paveiksle Švč. Marija vaizduota visu ūgiu, Kūdikėlį laikanti priešais save; paveikslo aukštis buvo 160 cm. Paveikslas apie 1600 m. pertapytas, kai buvo nupjauta jo apačia: Dievo Motina vaizduojama iki pusės, laikanti Kūdikėlį ant dešinės rankos; paveikslo aukštis dabar – 127 cm.

Ankstviausia Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslo kopija – Varnių katedros. Kopija minima 1675 m. Jos nutapymu rūpinosi vyskupas Merkelis Giedraitis. Skirtingai nei originalas, ši kopija – be auksinio fono. Dr. L. Šinkūnaitė mano, kad tikroji kopija apdegė per senosios Varnių katedros gaisrą, o dabartinė – apdegusiosios kopija.

Prelegentė aptarė ir Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslo XVII a. antrosios pusės kopijas: Semeliškių bažnyčios, Vilniaus miesto vartų, kitas; supažindino su garsiausiu Latgalos šventovės – Agluonos Švč. Mergelės Marijos bažnyčios (ji yra Latvijos katalikiško gyvenimo centras) – paveikslo, kuris irgi yra minimo Trakų paveikslo kopija. „Prieš Mišias atidengiama paveikslą dengianti užuolaidėlė, o žmonės gieda labai seną giesmę Marijai, – pasakojo prelegentė. – Įdomiausia, kad Agluonos kopija ateina į Lietuvą: ji yra Šiluvos bažnyčioje.“ Tiksliau, šiluviškis paveikslas „nukopijavęs“ agluoniško įrėminimą. Trakų Švč. Mergelės Marijos paveikslo kopija yra ir Rozalimo bažnyčioje, vėlyviausia, dr. kan. Algimanto Kajacko inicijuota, – Kauno kunigų seminarijos vartuose.

-jkk-

rytą prasidėjo nuo Katauskių gyvenvietės. Visų Kauno parapijų, rektoratų, universitetų, gimnazijų, mokyklų piligrimai su savo įstaigų ir bažnyčių vėliavomis, palaiminti arkivyskupo Sigitos Tamkevičiaus, kartu pėsčiomis patraukė į Šiluvą.

Tuo metu Apsireišimo koplyčioje pirmąsias tą dieną šv. Mišias aukojo Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas. 9 val. Rožinio malda šioje koplyčioje vedė Šv. Kryžiaus (karmelitų) parapijos klebonas kun. Emilis Jotkus. Jis aukojo ir 10 val. šv. Mišias, o homilijoje pabrėžė, jog piligrimystės tikslas – garbinti Jėzų ir apmąstyti, kaip liudyti jį savo gyvenimu. 9 val. Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje buvo kalbamas rožinis, o 10 val. Mišias aukojo prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS.

Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius pristatė vyskupui augziliarui Jonui Ivanauskui parapijų veiklą, apie kurią bylojo gatvėje į Apsireišimo koplyčią sustatyti stendai. Dvidešimt dvi bendruomenės, tarp kurių buvo ne tik dekanato parapijos, rektoratai, bet ir Kauno Vytauto Didžiojo universitetas, Kauno medicinos universitetas, Evangelizacijos, Katechetikos, Jaunimo centrai, *Caritas*, savitai parengtuose stenduose pristatė savo veiklos aprašymus, nuotraukas, lankstinukus ir net šios kelionės piligrimams, ypač vaikams, dovanojamas dovanėles. Pasidžiaugę aktyvia visos dekanato bendruomenės veikla, tikintieji 11 val. įsitraukė į Švč. Sakramento adoraciją bazilikoje.

Tuo pat metu parkelyje priešais Šiluvos mokyklą jau šurmuliavo vaikai. Jie atvyko su savo paruoštomis Švč. M. Marijos garbei dovanėlėmis – rankų darbo rožiniais, žvaigždutėmis Marijos šlovės vainikui, emblemomis, kuriomis buvo pasipuošę jauniausieji parapijų atstovai. Kauno šv. Antano parapijos katechetė Vincenta Lukoševičienė su pagalbininkėmis vedė vaikams animacines giesmes, žaidimus. Atlydėję vaikus parapijų katechetai džiaugėsi – vaikų su šeimų nariais susirinko apie 400. Tačiau Šiluvoje lankėsi ir daugybė Kauno miesto mokyklų, gimnazijų mokinių, parapijų jaunimas, pėsčiomis atkeliavę kelis kilometrus. Jie, kaip ir visi piligrimai, buvo sutikti ir pasveikinti vyskupo augziliario Jono Ivanausko. Pamaldose tądien giedojo per du šimtus į Šiluvą atvykusių parapijų chorų giesmininkų.

Aikštėje priešais baziliką pamaldų dalyviai klausėsi trumpos katechezės, vėliau dekanas mons. V. Grigaravičius kartu su tikinčiaisiais sugiedojo Marijos litaniją ir pasveikino visus atvykusius svečius – Kauno miesto merą Andrių Kupčinską, vicemerą Kazimierą Kuzminską, Raseinių m. valdžios atstovus, VDU vadovus. Pagrindinių šv. Mišių liturgijai vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, koncerto augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas, parapijų ir rektoratų kunigai. Šv. Mišiose meldėsi už Kauno miesto tikinčiuosius ir dvasininkus, taip pat už mirusius šio dekanato žmones.

Šv. Mišių homilijoje arkivyskupas S. Tamkevičius pasveikino visus atvykusius ir palinkėjo parsinešti į savo namus Švč. M. Marijos kvietimą – garbinti ir pasitikėti jos Sūnumi Jėzumi. Pasak ganytojo, visa Bažnyčioje – Dievo žodžio skelbimas, sakramentų šventimas, Švč. Mergelės Marijos ar šventųjų kultas ir kita – tarnauja vienam tikslui: padėti žmogui su Kristumi eiti pas Tėvą. „Marija buvo tobula Kristaus seekėja, tobula krikščionė; skausmingas Dievo Motinos priminimas Šiluvoje apie išblėsusią žmonių pagarbą jos Sūnui kvietė ir kvies mus tobuliau sekti Kristų“, – baigdamas sakė ganytojas.

Atnašų procesijoje Šiluvos mokykla dovanotas Švč. M. Marijos paveikslas. Visuotinėje maldoje savo prašymus išsakė klierikai ir šeimų atstovai. Šv. Mišios baigėsi iškilminga Švč. Sakramento procesija aplink baziliką iki pat Apsireiškimo koplyčios ir palaiminimu Švč. Sakramentu. Po iškilmų žygio dalyviai rinkosi į agapę mokyklos stadione. Šventinė nuotaika lydėjo juos ne tik dalijantis atsivežtomis vaisėmis, bet ir klausantis krikščioniško ansamblio „Benas ir Zigmas“ bei šeimyninio ansamblio iš Rumšiškių nuotaikingai atliekamų kūrinių.

-nk, kasp

Žinios iš Jonavos dekanato

Gegužės 19–20 d. buvo minimos Eucharistijos adoracijos koplyčios įsteigimo šeštosios metinės. Gegužės 19 d. 12 val. Švč. Sakramentas iš koplyčios atneštas į bažnyčią, kur visą parą buvo adoruojamas, taip pat giedama Švč. Mergelės Marijos litanija, giesmės, tyliai meldžiamasi individualiomis intencijomis. 18 val. au-

kotos šv. Mišios. Nemažai žmonių adoravo per naktį, buvo atvykusių ir iš kitų parapijų. Gegužės 20 d. sumos šv. Mišias už parapiją, gyvus ir mirusius adoruotojus aukojo dekanas klebonas kun. S. Bitkauskas. Jis pasidžiaugė, kad nedidelėje parapijoje jau šešerius metus vyksta Eucharistijos adoracija. Po šv. Mišių procesija Švč. Sakramentą palydėjo į koplyčią.

Gegužės 20 d. šeimos ir jaunimo centrų nariai, vadovaujami I. Petrikonienės ir V. Žiemienės, surengė poezijos ir giesmių popietę „Tau, Marija“, skirtą Apsireiškimo Šiluvoje jubiliejui. Parapijiečiai žavėjosi prasmingomis eilėmis, gražiai sugiedotomis skambiomis giesmėmis Švč. Mergelės Marijai.

Neseniai dekanate vykusiame išplėtiname posėdyje apžvelgta, kaip vykdoma pasirengimo Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo Šiluvoje 400 metų jubiliejui programa. Jame dalyvavo vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, Jonavos dekanas kun. Sigitas Bitkauskas, savivaldybės vicemeras V. Vaicekauskas, Jonušo Radvilos mokojo pulko vadas pulk. A. Dudavičius, Policijos komisariato viršininkas V. Kaminskas, Kultūros ir švietimo skyriaus vedėja V. Jagelavičienė, parapijų klebonai, bažnyntinių organizacijų vadovai. Svarbiausias svarstytas klausimas – pasirengimas Jonavos dekanato Eucharistiniam kongresui, kuris Jonavoje vyks liepos 21–22 d.

-fl-

Keliais žodžiais

Seredžius. Gegužės 5–12 d. čia pagerbtas Šiluvos Marijos paveikslas. Gegužės 5 d. popietę, Motinos dienos išvakarėse, skambant bažnyčios varpams, su bažnytinėmis vėliavomis, giedodami „Marija Marija“, paveikslą sutiko parapijos jaunimo choras, vadovaujamas Loretos Šimkevičienės, pastoracinės tarybos nariai, *Caritas*, Sinodo, Marijos, maldos grupės, miestelio seniūnas J. Pikoraitis, Seredžiaus pagrindinės mokyklos direktorius P. Baršauskas su mokiniais bei didelis būrys parapijiečių ir klebonas kun. Virginijus Lenkaitis. Paveikslą įnešus į bažnyčią ir papuošus jį gėlėmis, parapijos klebonas aukojo šv. Mišias. Per pamokslą jis peržvelgė Šiluvos Dievo Motinos su Kūdikiu paveikslą istoriją, dar kartą priminė paveikslą kopijos kelionės tikslus ir pakvietė prašyti Švč. Mergelės Marijos užtarimo

apsilankant pamaldose. Po šv. Mišių prie išstatyto Švč. Sakramento pilna bažnyčia žmonių giedojo Švč. M. Marijos litaniją, buvo kalbamas rožinis. Kiekvieną paveikslą viešnagės dieną buvo meldžiamasi tam tikromis intencijomis – už atskirų kaimų bendruomenes, aukojamos šv. Mišios, adoruojamas Švč. Sakramentas, giedama Švč. M. Marijos litanija, kalbama rožinio dalis. Gegužės 12 d. pavakare paveikslas išlydėtas į Eržvilką.

-kvl-

Paberžė. Gegužės 19 d. pamaldomis už meno kūrėjus (paminint ir mirusius) prasidėjo tarptautinio festivalio „Poezijos pavasaris 2007“ stotelė Paberžės sakraliniame ansamblyje prie Liaudės upės. Renginyje pristatytas šiųmetis poezijos almanachas „Prigimties pavidalai“. Bažnyčioje atidaryta rašytojo Liudo Gustainio sakralinės tapybos paroda, koncertavo „Raseinių bardų klubas“. Dalyvavo Lietuvos rašytojų sąjungos nariai: šiųmetis pavasario laureatas Rimvydas Stankevičius, daug jaunųjų rašytojų, taip pat Kėdainių literatų klubo „Varsna“ vadovė bibliotekininkė Genovaitė Sereikienė ir šio klubo nariai. Aktorės Genovaitė Gustytė ir Gražina Urbonaitė skaitė O. Milašiaus, Aldonos Puišytės, Bernardo Brazdžionio eiles, Šventojo Rašto ištraukas. Kantriai daugiau kaip tris valandas skaitytinės bei dainuojamosios poezijos klausėsi valdžios atstovai apdovanojo menininkus.

-ksk-

Kairiai. Gegužės 20 d., minint Šiaulių vyskupijos 10-metį, Kairių Švč. M. Marijos, Belaisvių Vaduotojos, bažnyčioje surengtas bažnytinės vaikų muzikos festivalis „Mes Dievo vaikai“. Šventė rengta pirmą kartą. Jos idėja – puoselėti katalikiškas tradicijas bei bažnytinę muziką ir supažindinti su ja vaikus. Šventę organizavo Šiaulių moksleivių namai, Kairių bažnyčia ir Kairių seniūnija. Joje dalyvavo „Die-medėlis“ (Šiauliai), „Spindulys“ (Kairiai), „Mezzo“ (Šiauliai), „Šaltinėlis“ (Šiauliai), Meškuičių vidurinės mokyklos vaikų choras, Kretingos meno mokyklos jaunučių choras, „Pelėdžiukai“ (Šiauliai), „Aitvarai“ (Šiauliai), Kuršėnų meno mokyklos jaunučių choras. Buvo pašventintas kryžius ir šventės dalyviai aplankė Kryžių kalną. Grįžus bažnyčioje koncertuota miestelio visuomenei bei svečiams.

-š-

DAUGIAU NEGU PRANAŠAS

Šv. Jono Krikštytojo gimimas

Jer 1, 4–10; 1 Pt 1, 8–12; Lk 1, 5–17

Iz 49, 1–6; Apd 13, 22–26; Lk 1, 57–66. 80

Šventojo Jono Krikštytojo išvakarių liturgijoje skaitoma ištrauka iš pranašo Jeremijo knygos, antrajame skaitinyje taip pat kalbama apie senuosius pranašus. Jonas Krikštytojas yra paskutinis Senojo Testamento pranašų eilėje. Evangelijoje pasakojama apie jo gimimo aplinkybes. Zacharijas ir Elzbieta buvo pamaldūs žydai ir laikėsi visų Viešpaties įsakymų. Senajame Testamente ištikimiesiems žadamas Viešpaties atlygis. Gausus palikuonių būrys yra pagrindinis palaiminimas ir pažadas. Tačiau Zacharijas ir Elzbieta iki tol buvo nevaisingi – tai buvo didžiulis jų tikėjimo išbandymas. Nevaisingumas jų gyvenimą darė liūdną, neleido jiems džiaugtis pilnatve. Tačiau pasirodo, kad šis išbandymas iš tikrųjų buvo Dievo planuose numatytas kaip parengimas stebuklingam Jo veikimui.

Tais laikais Jeruzalės šventykloje kiekvieną rytą būdavo aukojami smilkalai. Vienas iš kunigų įeidavo į šventyklos dalį, vadinamą *Šventąja*, ir Dievo garbei smilkydavo altorių. Žmonėms nebūdavo leidžiama įžengti į šventyklos pastatą – smilkymo valandą jie būdavo lauke. Į šventyklą įžengusiam Zacharijui pasirodo Viešpaties angelas. Evangelijoje pasakojama, kad jį apėmė išgąstis: angelas reiškia Dievo galybę ir didybę. Tai anaipol ne tas įvaizdis, kurį galėtume susidaryti iš saldžių kalėdinių atvirukų. Angelas liepia Zacharijui nebijoti ir pasako, kad jo malda išklaudyta. Tai leidžia suprasti, kad Zacharijas ir Elzbieta daug meldėsi laukdami kūdikio. Dievas išklauso mūsų maldų, tačiau kartais apie tai sužinome ne iš karto. Angelas apreiškia gimsiančio sūnaus vardą – Jonas (hebrajiškai „Dievas yra maloningas“) ir kad daugelis džiaugsis vaikelio, kuriam teks įvykdyti svarbią misiją, gimimu. Šiai misijai dera pasirengti asketišku gyvenimu: Jonas negers vyno nei jokių svaigalų. Tačiau ši askezė bus kompensuota ypatinga Šventosios Dvasios pilnatve, pasireiškusia jau motinos įsčiose. Žinome, kad ši pranašystė išsipildė Marijai lankantis pas Elzbietą, kai kūdikis šoktelėjo iš džiaugsmo Elzbietos įsčiose.

Jonas Krikštytojas tęsia Senojo Testamento pranašų, ypač Elijo, misiją. Didysis pranašas Elisas gyveno pirmiau negu kiti rašytinį liudijimą palikę pranašai. Nors Elisas nieko neparašė, Izraelio tautai turėjo didžiulę įtaką. Angelas apie Joną sako, kad jis žengs „su Elijo dvasia ir galybe“. Kaip Elijui teko stoti prieš Ahabą, panašiai Jonui teks pasipriešinti tetrarchui Erodiui.

Jono pašaukimas taip pat panašus į Jeremijo. Apie šį pranašą Dievas sako: „Dar prieš sukurdamas įsčiose, tave aš pažinau, dar prieš gimimą tave aš pašventinau“ (*Jer 1, 5*). Pranašų misija yra ne vien kritikuoti bei priešintis blogiui, bet taip pat statyti ir ugdyti. Jono Krikštytojo misija turėjo patį kilniausią tikslą – parengti tautą Mesijo Jėzaus atėjimui.

Pirmajame Petro laiške rašoma, turint omenyje Jėzų: „Jūs mylite jį, nors ir nesate jo matę.“ Šie žodžiai primena, kai prisikėlęs Jėzus pasirodė Tomui ir paskelbė palaiminimą jį įtikėjusiems, bet nemačiusiems. Mūsų situacija ta pati: reikia tikėjimo nematant.

Petras primena, kad Dievas daug kartų siuntė pranašus skelbti krikščionims skirtą malonę, naująją sandorą, naują širdį ir naują dvasią, skelbti Jėzaus kančią ir jo pašlovinimą. Apaštalas po to sako: „Jiems buvo apreiškta, kad jie ne sau, bet jums tarnauja tuo, ką dabar jums atskleidė Evangelijos skelbėjai.“ Taip jis atskleidžia skirtumą tarp Senojo Testamento pranašysčių ir dabartinės krikščionių padėties. Jonas Krikštytojas buvo paskutinis Senojo Testamento pranašas ir parengė perėjimą į Naująjį Testamentą.

Jono Krikštytojo gimimo dienos iškilmėje skaitoma Evangelijos ištrauka, pasakojanti apie Jono gimimą ir kaip jam buvo suteiktas Dievo išrinktas vardas. Aplinkiniai žmonės manė, kad kūdikis gaus savo tėvo Zacharijo vardą, tačiau motina Elzbieta nesutinka ir nori pavadinti jį Jonu. Negalintis kalbėti Zacharijas ant lentelės užrašo: „Jo vardas – Jonas.“ Tai byloja apie Dievo įkvėpimą: Elzbieta ir Zacharijas nebuvo anksčiau susitarę, tačiau dabar sutartinai tvirtina, kad kūdikio vardas Jonas. Šis vardas – programa, malonės laiko skelbimas. Visi nustemba, o Zacharijas atgauna gebėjimą kalbėti. Vos atvėręs burną jis ima šlovinti Dievą nuostabia giesme, Bažnyčios liturgijoje žinoma lotynišku pavadinimu *Benedictus*.

Vėliau Evangelija pasakoja, kad jis augo ir stiprėjo dvasia. Prieš suteikdamas malones Viešpaties rūpestingai joms parengia, nes kitaip žmonės nesugebėtų jų priimti. Skaitinyje iš pranašo Izaijo knygos Viešpaties tarno misija aprašoma taip: „Jis padarė iš manęs aštrų kalviją, paslėpė mane savo rankos šešėlyje.“ Jonas Krikštytojas Evangelijoje vaizduojamas kaip energingas pranašas, nenuilstamai skelbiantis atgailos krikštą nuodėmėms atleisti. Jis negaili aštrių žodžių ir išvadina savo klausytojus angių išperomis siekdamas jų nuoširdaus atsivertimo. Jonas nieko nebijo, net karaliui Erodiui priekaištauja dėl neteisėtos santuokos.

Kita vertus, Jonas yra labai nuolankus. Jis ryžtingai paneigia jį Mesiju laikančių žmonių spėliojimus ir sakosi esąs nevertas atrišti Jėzui kurpių dirželio. Savo žemiškosios kelionės pabaigoje Jonas patiria galutinį išbandymą – jis uždaromas į kalėjimą. Panašiai kaip Izaijo aprašytą Viešpaties tarną, Joną veikiausiai kankino mintys, kad gyvenimas nuėjo veltui. Tačiau Dievas atsiliepia į Viešpaties tarno žodžius taip: „Per maža, – sako jis, – tau būti mano tarnu <...>. Aš padarysiu tave taip pat ir tautų šviesa.“ Šie žodžiai pirmiausiai taikytini Jėzui, tačiau tam tikra prasme taip pat ir Jonui Krikštytojui. Viešpaties jam leido mirti kankinio mirtimi ir taip paliudyti pačiu veiksmingiausiu būdu. Beje, Jono Krikštytojo šventė savo liturgine svarba pranoksta eilinio sekmadienio šventę – tai labai reta šventųjų minėjimo atvejais. Jono Krikštytojo liudijimas tebėra labai svarbus krikščionių gyvenimui. Jono dėka esame raginami nuolat rengtis priimti Viešpaties malonę nuoširdžiai atsiversdami.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Žodis per iškilmingą liturgiją pasitinkant Vilniaus arkikatedroje šv. Teresės relikvijas

Brangieji,

šiandien mūsų krašto žmonės pasitiko svarbią Viešnią. Šitaip, kaip ji, sutinkami valstybių galingieji – karaliai ir prezidentai. Gal vienam kitam kyla klausimas, kas yra ši garbingoji Viešnia, kuriai rodoma karališka pagarba?

Ji nebuvo karalienė nei garsi politikė; ji nebuvo turtuolio žmona nei garsi aktorė; ji nebuvo talentinga sportininkė nei dainininkė. Šventoji Kūdikėlio Jėzaus Teresė tebuvo vienuolė. Visas jos trumpas gyvenimas prabėgo tarp ankštų kontempliatyvaus Karmelio vienuolyno sienų. Tai kodėl gi ji tapo pasaulio garsenybe?

Šios mažutės šventosios paprastoje, moteriškoje, jaunoje širdyje karaliavo Visagalis Dievas. Jos gyvenimas buvo dosniai atiduotas Viešpačiui. Pasinaudodamas ypatingu Teresėlės atsidavimu, Dievas galėjo laisvai viešpatauti ir veikti pasaulyje ne tik jos žemiškojo gyvenimo metu, bet ir dabar, kai Teresė ir jos numylėtasis Jėzus jau yra drauge danguje.

Šventosios Teresės relikvijų atkeliavimas į Lietuvą mums primena stebuklus, kuriuos Dievas daro trapioje žmogaus prigimtyje, jeigu tik žmogus išdrįsta Jam save atiduoti.

Jos gyvenime nematome efektingų stebuklų, milžiniškų darbų, drąsių žygių. O vis dėlto šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė užkariavo pasaulį savuoju mažumu ir paprastumu. Šių dienų pasauliui, kuris taip labai vertina garbę, galią ir turtus, ji yra gaivus Dievo Dvasios dvelksmas. Tas dvelksmas mums tyliai kalba, kad tikroji laimė, amžinoji laimė yra ne čia – ji pasiekama tik tuo būdu, kuriuo esame sukurti: būti drauge su Dievu, leisti Dievui per mus veikti pasaulyje, tapti Dievo karalystės bendradarbiais.

Ko reikia, kad Dievas galėtų laisvai veikti žmogaus gyvenime? Visų pirma, karšto troškimo. Teresė buvo troškimo moteris. Jėzaus paskutinis žodis ant kryžiaus – *TROKŠTU* – tapo jos nenumaldomo troškulio impulsu, visą gyvenimą vedusiu prie amžinojo Meilės Šaltinio.

Šiandien Teresė atvyko paraginti mus, ypač jaunimą: troškime didelių dalykų, nepasitenkime šio pasaulio sekliomis pelkėmis, geiskime amžinybės vandenyno, kuriame glūdi tikroji gyvenimo versmė. Teresė troško dalyvauti kunigystėje, būti misioniere – viskuo, kas leistų parodyti daugiau meilės savo Kūrėjui ir būti Jo meilės liudytoja pasaulyje. Ir jos troškimai išsipildė. Kiek daug kunigų jos dėka atrado pašaukimą, o tie, kuriuos ištiko negandos ar krizės, vėl atrado džiaugsmą tarnauti Viešpačiui jos užtarimu!

Šventoji sakė: „Atėjau į Karmelį gelbėti sielų ir ypač melstis už kunigus.“ Aš žinau, kad Lietuvoje seserys vienuolės jau 15 metų platina šventosios Kūdikėlio Jėzaus Teresės maldą už kunigus ir pačios nuoširdžiai ja meldžiasi. Seselių suburtas vaikų judėjimas, pavadintas Teresėlės vardu, nuoširdžiai meldžiasi už kunigus. Tik amžinybėje sužinosime, kiek mūsų kunigų turi būti dėkingi už šią ypatingą jų pašaukimo globą.

Žinoma, vien troškimo negana. Reikia drąsos sekti Dievo įkvėpimus. Šiandien visi dejuojame, kad sumažėjo pašaukimų. Ar tai tiesa? Ar tikrai Dievas šiandien mažiau jaunuolių kviečia pasiaukoti kunigo ar vienuolės bei vienuolio gyvenimui?

Ne, tai netiesa. Dievas nenustoja kvietęs, šaukęs, raginęs. Tačiau žmogus pritrūksta drąsos atsilipti į šį kvietimą. Todėl tiek daug gražių pašaukimų, šventų gyvenimų numiršta pačioje jų užuomazgoje. Teresės pavyzdys mus ragina melsti pašaukimą, melsti drąsos jaunimui atsilipti į Viešpaties kvietimą, melstis už kunigus ir vienuolius bei vienuoles, kad jie būtų visiškai atsidavę Dievui ir Jo veikimui žemėje, užuot žavėjęsi savo gabumais ir galimybe nuveikti matomus darbus, už kuriuos būtų viešai giriami.

Šiandien Bažnyčiai reikia Dievo žmonių, visiškai atsidavusių Viešpačiui, kad juose galėtų įsikūnyti Kristaus meilė žemėje. Šventasis Tėvas neseniai perspėjo pasaulio vienuolijų vyresniuosius, kad jie nepasiduotų pagundai atitolti nuo intymaus ryšio su dangiškuoju Jaunikiu, kad nesileistų pernelyg užvaldomi kasdienybės problemų bei interesų. „Vienuolinio gyvenimo institutų įkūrėjai ir įkūrėjos visada išliko Bažnyčios pranašiškais pionieriais, nes niekuomet neprarado gyvos savimonės būdami pasaulyje, bet ne pasaulio. Sekdami Kristaus pavyzdžiu ir nenuleisdami nuo Jo žvilgsnio, – kalbėjo Benediktas XVI, – jie, visiškai save dovanodami, stengėsi žodžiais ir konkrečiais darbais perteikti Dievo meilę.“

Dievo meilė yra vienintelis dalykas, dėl kurio mes gyvename šioje žemėje ir dėl kurio gyvensime amžinybėje. Tai – šventosios Teresės kelias, tai – kiekvieno žmogaus kelias. Visai nesvarbu, ar esi kunigas, ar vienuolis, vienuolė, ar šeimos tėvas, motina, ar jaunuolis, jaunuolė, senelis ar ligonis, – svarbiausias tavo gyvenimo tikslas yra Dievo meilė. Tik iš šio amžinojo meilės šaltinio trykšta gyvenimo versmė, kuri išsiliejusi žmogaus širdyje padaro ją pajėgią mylėti artimą, kurti šeimą ir dovanoti gyvybę bei ją ugdyti, priimti pašaukimą tarnauti žmonėms ir nesavanaudiškai tai atlikti.

Šventoji Kūdikėlio Jėzaus Teresė atvežė mums šią žinią. Ji sako: „Supratau, kad Meilė apima visus pašaukimus, kad Meilė yra viskas, kad ji apima visus laikus ir visas vietas, [...] žodžiu, kad ji yra amžina!.. Tuomet kupina pašėlusio džiaugsmo sušukau: „O mano Jėzau, mano Meile [...] pagaliau aš radau savo pašaukimą: mano pašaukimas – Meilė!“ [...] Taip, radau savo vietą Bažnyčioje, ir šią vietą, mano Dieve, Tu pats man davei: [...] savo Motinos Bažnyčios širdyje aš būsiu Meilė...“

Brangieji, šventosios Teresės artumoje melskime Dievą, kad Jo gailėstingoji meilė pripildytų mūsų ir visų Lietuvos žmonių širdis. Tegul Vilnius iš tikrųjų tampa Gailėstingosios Dievo Meilės sostine: Gailėstingasis Jėzus, Gailėstingoji Dievo Motina ir mažoji Kūdikėlio Jėzaus Teresė, kuri pasiaukojo Gailėstingajai Meilei, teikvėpia mums karštą troškimą priimti Dievo meilę į savo širdį ir nešti ją į sužvarbusį pasaulį. Melskimės drauge su šventąja Terese drąsos sau ir visiems mūsų žmonėms atverti savo širdis Dievui, kuris trokšta dosniai lieti mums savo Meilę.

Tarptautinė teologijos komisija

Išganymo viltis be krikšto mirusiems kūdikiams*

Be krikšto mirusių kūdikių likimo tema, laikantis tiesų hierarchijos principo, nagrinėta dieviškojo visuotinio išganomojo plano, Kristaus vienatinio bei neprilygstamo tarpininkavimo, Bažnyčios skaramentiškumo išganymo tvarkoje ir gimtosios nuodėmės kontekste. Šiandienėje kultūrinio reliatyvizmo ir religinio pliuralizmo aplinkoje nekrikštytų kūdikių labai pagausėjo. Tokiomis aplinkybėmis tapo būtina pasverti tokių kūdikių išganymo galimybę. Bažnyčia suvokia, kad toks išganymas pasiekiamas tiktai Kristuje per Dvasią. Bet Bažnyčia, būdama motina ir mokytoja, negali neapmąstyti visų pagal Dievo paveikslą sukurtų žmonių likimo, ypač silpniausiųjų bei tų, kurie dar nepajėgia naudotis protu ir laisve.

Žinia, tradicinis mokymas dėmesį telkė į prieangio (*limbo*) teoriją; juo laikytas būvis, kuriame atsiduria be krikšto mirusių kūdikių sielos, dėl gimtosios nuodėmės nepelnančios palaimingojo regėjimo, tačiau ir nenuskiriamos bausmei, nes jie nėra asmeniškai nusidėję. Ši teologų nuo Viduramžių išplėtotą teoriją Magisteriumo nebuvo apibrėžta kaip dogma, net jei pats Magisteriumas iki Vatikano II Susirinkimo ją savo mokyme ir minėdavo. Katalikų Bažnyčios katekizme (1992 m.) prieangio teorija vis dėlto nepaminėta, ten, priešingai, mokoma, kad be krikšto mirusius kūdikius Bažnyčia patiki Dievo gailėstingumui – tą liudija tokiems vaikams skirtos ypatingos laidojimo

*IŠANKSTINĖ PASTABA. Tema „Išganymo viltis be krikšto mirusiems kūdikiams“ buvo pateikta Tarptautinei teologijos komisijai išnagrinėti. Rengiant studiją, sudaryta pakomisė, kurios nariais tapo: arkiv. Ignazio Sanna, vysk. Basil Kyu-Man Cho, prof. Kun Peter Damian Akpunonu, prof. kun. Adalbert Denaux, prof. kun. Gilles Emery OP, mons. Ricardo Ferrara, mons. István Ivancsó, mons. Paul McPartlan, kun. Dominic Veliath SDB (pakomisės pirmininkas) ir prof. ses. Sara Butler MSBT; su jais bendradarbiauvo Teologijos komisijos generalinis sekretorius kun. Luis Ladaria SJ ir sekretorius mons. Guido Pozzo, prisidedant kitiems komisijos nariams. Bendrosios diskusijos vyko per Tarptautinės teologijos komisijos visuotinius susirinkimus, surengtus Romoje 2005 m. gruodį ir 2006 m. spalį. Šis tekstas, Komisijos patvirtintas *forma specifica*, buvo pateiktas jos prezidentui kardinolui Williamui J. Levdai. Jis, per 2007 m. sausio 19 d. audienciją gavęs Šventojo Tėvo pritarimą, jį patvirtino ir leido publikuoti.

apeigos. Principas, kad Dievas trokšta visų žmonių išganymo, leidžia turėti viltį, jog išganyti gali būti ir be krikšto mirę kūdikiai (plg. KBK 1261). Toks tvirtinimas teologinę refleksiją verčia atrasti logišką ir nuoseklią sąsają tarp katalikų tikėjimo įvairių ištarų: visuotinės išganingosios Dievo valios; Kristaus kaip tarpininko vienatiniškumo; krikšto būtinybės išganymui; visuotinio malonės veikimo per sakramentus; ryšio tarp gimtosios nuodėmės ir palaimingojo regėjimo netekties; žmogaus sukūrimo „Kristuje“.

Studijos išvada ta, jog yra teologinis bei liturginis pagrindas puoselėti viltį, kad be krikšto mirę kūdikiai gali būti išganyti ir įtraukti į amžinąją palaimą, net jei to Apreiškimas aiškiai nemoko. Antra vertus, nė vieno iš samprotavimų, tekste siūlomų naujam požiūriui į problemą motyvuoti, nevalia imti pagrindu nei krikšto būtinumui neigti, nei jo suteikimui atidėti. Priešingai, pagrindą vilčiai duoda tai, kad Dievas tokius kūdikius išganys būtent todėl, kad jiems nebuvo įmanoma suteikti to, ko jų labai labiausiai trokšta – pakrikštyti juos laikantis Bažnyčios tikėjimo bei regimai įrikiuoti į Kristaus Kūną.

Galiausiai dar viena metodologinio pobūdžio pastaba. Šios temos traktavimas puikiai išsitenka tikėjimo supratimo istorijos, apie kurią kalbama *Dei Verbum* (8) ir kurios veiksniai yra tikinčiųjų apmąstymai bei gilinimasis, dvasinių dalykų patirtis ir Magisteriumo mokymas, kontekste. Krikščioniškosios minties istorijoje ėmus suvokti be krikšto mirusių kūdikių likimo klausimą, su šiuo klausimu susijusio mokymo prigimtis bei reikšmė, galimas daiktas, nebuvo tiksliai pažintos. Tik istorinėje bei teologinėje raidoje, per amžių tėkmę atvedusioje iki Vatikano II Susirinkimo, paaiškėjo, kad šį ypatingą klausimą verta aptarti prieš akis turint erdvesnį tikėjimo mokymo horizontą ir kad problemą galima permąstyti klausimo esmę aiškiai išryškinant globaliniame katalikų tikėjimo kontekste bei laikantis tiesų hierarchijos principo, minimo Vatikano II Susirinkimo dekretu *Unitatis redintegratio*. Tiek teoriniu teologiniu, tiek praktiniu dvasiniu požiūriu šis dokumentas yra naudingas ir veiksmingas norint suvokti ir perprasti šią problematiką, susijusią ne tik su mokymu, bet ir su svarbiu pastoraciniu poreikiu.

Įžanga

1. Šventasis Petras ragina krikščionis būti pasirengusius įtikinamai atsakyti apie juose gyvenančią viltį (plg. *1 Pt* 3, 15–16) (1). Šiame dokumente nagrinėjama viltis, kurią krikščionys gali turėti dėl be krikšto mirusių kūdikių, tema. Tai rodo, kaip ši viltis per pastaruosius dešimtmečius išsiplėtojo, kad apie ją jau galima įtikinamai atsakyti. Nors ši tema iš pirmo žvilgsnio kitų teologinių klausimų atžvilgiu atrodo marginalinė, jos teisingas sprendimas, būtinas dėl ne-

atidėliotinių pastoracinių motyvų, susijęs su klausimais, išsiskiriančiais dideliu sudėtingumu bei gilumu.

2. Šiais mūsų laikais be krikšto mirštančių kūdikių smarkiai daugėja. Dėl to ne tik kalti kultūrinio reliatyvizmo ir religinio pliuralizmo paveikti neapraktikuojantys tėvai, tai iš dalies ir apvaisinimo *in vitro* bei abortų padarinys. Tokių procesų akivaizdoje iš naujo primygtinai peršasi klausimas, koks tokių kūdikių likimas. Tokiomis aplinkybėmis keliai, kuriais galima pasiekti išganymą, atrodo dar sudėtingesni ir problemiškesni. Bažnyčia, ištikima išganymo kelio sergėtoja, žino, kad išganymą įmanoma pasiekti tik Kristuje per Šventąją Dvasią. Tačiau, būdama motina ir mokytoja, ji negali neapmąstyti visų pagal Dievo paveikslą sukurtų žmonių, ypač silpniausiųjų, likimo (2). Suaugusieji, apdovanoti protu, sąžine ir laisve, atsakingi už savo likimą galėdami Dievo malonę priimti arba atmesti. Tuo tarpu kūdikiai, dar nesinaudojantys protu, sąžine ir laisve, patys to nuspręsti negali. Tėvai labai sielojasi ir jaučia kaltę nebūdami morališkai tikri savo vaikų išganymu, o žmonėms visada sunku pripažinti, kad Dievas teisingas ir gailestingas, jei asmeniškai nenusidėję kūdikiai, krikščionys ar nekrikščionys, nuo amžinosios palaimos atskiriami. Žvelgiant iš teologijos perspektyvos, vilties teologijos raida ir bendrystės ekleziologija kartu su dieviškojo gailestingumo pripažinimu meta iššūkį perdėm ribotam išganymo aiškinimui. Iš tiesų visuotinė išganingoji Dievo valia ir atitinkamai visuotinis Kristaus tarpininkavimas neleidžia laikyti tinkama jokios teologinės sampratos, galiausiai verčiančios abejoti pačia Dievo visagalybe ir ypač jo gailestingumu.

3. Prieangio teorija, kuria Bažnyčia daug amžių rėmėsi aiškindama be krikšto mirusių kūdikių likimą, neturi aiškaus pagrindo Apreiškime, net jei ir ilgą laiką buvo įtraukta į tradicinį teologinį mokymą. Nėgana to, mintis, kad iš be krikšto mirusių vaikų atimtas palaimingasis regėjimas, ilgai laikyta bendruoju Bažnyčios mokymu, kelia tiek daug pastoracinių problemų, kad daugelis sielų ganytojų prašė giliau apmąstyti išganymo kelius. Permąstant tokias teologines problemas, negalima ignoruoti tragiškų gimtosios nuodėmės padarinių. Gimtoji nuodėmė lemia atsiskyrimo nuo Kristaus būvį, o panaikina galimybę regėti Dievą tiems, kurie tokio būvio miršta.

4. Apmąstydamas be krikšto mirusių kūdikių likimo temą, bažnytinė bendruomenė niekada neturi užmiršti, kad Dievas, griežtai kalbant, yra labiau teologijos subjektas negu objektas. Todėl pirma teologijos užduotis yra įsiklausyti į Dievo žodį. Teologija klausosi Rašte išreikšto Dievo žodžio, kad meilės kupinu būdu perteiktų jį kiekvienam asmeniui. Tačiau apie be krikšto mirštančiųjų likimą Dievo žodis pasako mažai arba nieko. Todėl Rašto tylėjimą šia tema būtina aiškinti tekstų, kuriuose kalbama apie visuotinį

išganyto planą ir išganyto kelius, šviesoje. Vienu žodžiu, tiek teologijai, tiek pastoracijai kyla problema, kaip išlaikyti bei suderinti dvi bibliinių ištarų grupes: ištaras, susijusias su visuotine išganingąja Dievo valia (plg. *1 Tim 2, 4*), ir ištaras, kuriose krikštas laikomas būtina išlaisvinimo iš nuodėmės ir supanašavimo į Kristų priemone (plg. *Mk 16, 16; Mt 28, 18–19*).

5. Antra, laikydamasi *lex orandi lex credendi* principo, krikščionių bendruomenė atkreipia dėmesį, kad liturgijoje prieangis niekur neminimas. Maža to, liturgija apima Nekaltųjų Vaikelių, kurie net ir būdami nepakrikštyti gerbiami kaip kankiniai, nes buvo nužudyti „dėl Kristaus“ (3), šventę. Svarbus liturginis žingsnis buvo be krikšto mirusių kūdikių laidojimo įvedimas. Juk nesimeldžiame už tuos, kurie pasmerkti. Į 1970 m. *Romos mišiolą* įtrauktos gedulinės Mišios, skirtos mirusiems nepakrikštytiems kūdikiams, kurių tėvai ketino juos pakrikštyti. Be krikšto mirusių kūdikius Bažnyčia patiki Dievo gailestingumui. Savo 1980 m. *Instrukcijoje dėl vaikų krikšto* Tikėjimo mokymo kongregacija vėl patvirtino, jog „dėl be krikšto gimusių vaikų, tai Bažnyčia tegul juos patikėti Dievo gailestingumui; tai ji ir daro per jiems skirtas laidojimo apeigas“ (4). *Katalikų Bažnyčios katekizme* (1992 m.) priduriama, jog „didis visus žmones išganyti trokštančio Dievo gailestingumas (*1 Tim 2, 4*) ir Jėzaus švelnumas vaikams, skatinęs jį sakyti: *Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite* (*Mk 10, 14*), suteikia mums vilties, kad yra išganyto kelias ir be krikšto mirusiems kūdikiams“ (5).

6. Trečia, Bažnyčia negali neskatinti be krikšto mirusių kūdikių išganyto vilties jau vien dėl to, jog „meldžiasi, kad niekas nepražūtų“ (6), ir su viltimi meldžia, „kad visi būtų išganyti“ (7). Vadovaudamasi solidarumo antropologija (8), stiprinama bažnytinio korporacinės asmenybės supratimo, Bažnyčia gerai žino, kokią pagalbą gali suteikti tikinčiųjų tikėjimas. Morkaus evangelijoje pateiktas epizodas, kur kelių asmenų tikėjimas nulėmė kito išganyto (plg. *Mk 2, 5*). Tad suvokdama, jog iprastinė priemonė išganyto pasiekti yra krikštas *in re*, Bažnyčia viliasi, kad egzistuoja ir kitų būdų tam pačiam tikslui pasiekti. Kadangi Dievo Sūnus įsikūnydamas „ypatingu būdu“ susivienijo su kiekvienu žmogumi ir kadangi Kristus numirė už visus ir „galutinis žmogaus pašaukimas iš tikrųjų yra vienas – dieviškasis“, Bažnyčia tiki, kad „Šventoji Dvasia visiems suteikia galią vien Dievui žinomą būdu susijungti su šiuo Velykų slėpiniu“ (*Gaudium et spes 22*) (9).

7. Galiausiai, teologiškai apmąstydamas be krikšto mirusių kūdikių išganyto, Bažnyčia gerbia tiesų hierarchiją ir todėl pradžioje dar kartą patvirtina Kristaus ir jo malonės, svarbesnės už Adomą ir jo nuodėmę, primatą.

Kristus, gyvenęs dėl mūsų ir galėjęs savo auka mus atpirkti, mirė ir prisikėlė už visus. Visu savo gyvenimu bei mokymu jis apreiškė Dievo tėviškumą ir savo visuotinę meilę. Krikšto būtinybė yra *de fide*, tačiau Tradicija ir Magisteriumo dokumentai, kur ši būtinybė patvirtinama, reikalingi paaiškinimo. Tiesa, kad visuotinė išganingoji Dievo valia neprieštarauja krikšto būtinybei, ir lygiai taip pat tiesa, kad kūdikiai savo ruožtu nekelti jokios asmeninės kliūtys atperkamajai malonei veikti. Kita vertus, krikštas teikiamas asmeninių nuodėmių neturintiems vaikams ne tik tam, kad jie būtų išlaisvinti iš gimtosios nuodėmės, bet ir kad būtų įrikiuoti į išganyto tvarką, kuri bendrystės Kristaus mirtyje bei prisikėlime dėka yra Bažnyčia (plg. *Rom 6, 1–7*). Malonė niekada neužsitarnaujama, nes ji visada yra gryna Dievo dovana. Pražūtis, priešingai, būna pelnyta, nes yra žmogaus laisvo pasirinkimo padarinys (10). Be krikšto miręs kūdikis išganomas Dievo malonės ir užtarant Bažnyčiai net ir be jo bendradarbiavimo. Galima klausti, ar iš kūdikio, kuris miršta be krikšto, bet kuriam Bažnyčia savo malda trokšta išganyto, gali būti atimtas Dievo regėjimas be jo bendradarbiavimo.

1. *Historia quaestionis*

Istorija ir katalikų mokymo hermeneutika

1.1. *Bibliniai pamatai*

8. Griežtai teologinis tyrimas turėtų prasidėti nuo bet kurio bažnytinio mokymo ar praktikos bibliinių pamatų studijavimo. Todėl, kiek tai susiję su mūsų tema, turėtume klausti, ar Šventajame Rašte vienaip ar kitaip svarstomas nekrikštytų kūdikių likimas. Greitai peržvelgę Naująjį Testamentą, aiškiai matome, kad ankstyvosios krikščionių bendruomenės dar nebuvo susidūrusios su klausimu, ar be krikšto mirę naujagimiai ir kūdikiai gali būti Dievo išganyti. Ten, kur Naujajame Testamente minima krikšto praktika, paprastai kalbama apie suaugusiųjų krikštą. Vis dėlto Naujojo Testamento liudijimas nepašalina vaikų krikštijimo galimybes. *Apd 16, 15* ir *33* (plg. *18, 8*) bei *1 Kor 1, 16* kalbama apie krikštą priėmusias šeimas (*oikos*); galimas daiktas, kad su suaugusiais buvo pakrikštyti ir vaikai. Kodėl apie tai aiškiai nepasakyta, galima paaiškinti tuo, kad Naujojo Testamento raštuose daugiausia dėmesio skiriama pradiniam krikščionybės pasklidimui pasaulyje.

9. Aiškaus mokymo apie be krikšto mirusių kūdikius stygius Naujajame Testamente nereiškia, kad teologinė diskusija šia tema nesiremia įvairiais pamatiniais bibliniais mokymais. Tarp jų minėtini:

(I) Dievo noras išganyti visus žmones (plg. *Pr 3, 15; 22, 18; 1 Tim 2, 3–6*) per Jėzaus Kristaus pergalę prieš nuodėmę ir mirtį (plg. *Ef 1, 20–22; Fil 2, 7–11; Rom 14, 9; 1 Kor 15, 20–28*);

(II) visuotinis žmonių nuodėmingumas (plg. *Pr* 6, 5–6; 8, 21; *1 Kar* 8, 46; *Ps* 130, 3), tai, kad jie nuo Adomo gimsta nuodėmėje (plg. *Ps* 51, 7; *Sir* 25, 24) ir todėl skirti mirčiai (plg. *Rom* 5, 12; *1 Kor* 15, 22);

(III) išganymui būtinas, viena vertus, tikinčiojo tikėjimas (plg. *Rom* 1, 16) ir, kita vertus, Bažnyčios teikiama Krikštas (plg. *Mk* 16, 16; *Mt* 28, 19; *Apd* 2, 40–41; 16, 30–33) ir Eucharistija (plg. *Jn* 6, 53);

(IV) krikščioniškoji viltis visiškai pranoksta žmogiškąją viltį (plg. *Rom* 4, 18–21); krikščioniškoji viltis – kad gyvasis Dievas, visos žmonijos Išganytojas (plg. *1 Tim* 4, 10), leis visiems būti jo šlovės dalininkais ir visi gyvens su Kristumi (plg. *1 Tes* 5, 9–11; *Rom* 8, 2–5. 23–25), ir krikščionys turi įtikinamai paaiškinti apie juose gyvenančią viltį (plg. *1 Pt* 3, 15);

(V) Bažnyčia turi „maldauti, melstis, užtarti ir dėkoti už visus žmones“ (*1 Tim* 2, 1–8), tikėdama, jog Dievo kuriamajai galiai „nieko nėra negalima“ (*Job* 42, 2; *Mk* 10, 27; 12, 24. 27; *Lk* 1, 37), ir turėdama viltį, kad visa kūrinija pagaliau dalyvaus Dievo šlovėje (plg. *Rom* 8, 22–27).

10. Tarp dviejų ką tik minėtų biblinių mokymų, atrodo, atsiranda įtampa – tarp visuotinės išganingosios Dievo valios ir sakramentinio krikšto būtinybės. Pastarasis tarsi apriboja visuotinės išganingosios Dievo valios apimtį. Iš to kyla poreikis hermeneutiškai apmąstyti, kaip mūsų aptariamos problemos atžvilgiu Biblijos tekstus skaitė bei jais naudojo Tradicijos liudytojai (Bažnyčios tėvai, Magisteriumas, teologai). Konkrečiau kalbant, norint išvengti klaidingo supratimo, reikia išsiaiškinti, kokio pobūdžio yra ši Krikšto sakramento „būtinybė“. Sakramentinio krikšto būtinybė yra antro rango būtinybė, palyginti su Dievo išganomojo veikimo per Jėzų Kristų visų žmonių galutinio išganymo labai absoliučia būtinybe. Sakramentinis krikštas būtinas kaip įprastinė priemonė, per kurią asmuo tampa Jėzaus mirties ir prisikėlimo naudingųjų padarinių dalininku. Savo analizėje rūpestingai įvertinsime, kaip Tradicijoje naudotasi bibliniais liudijimais. Be to, aptardami teologinius principus (2 skyrius) ir mūsų vilties pagrindus (3 skyrius), išsamiau gilinsimės į atitinkamus Biblijos mokymus bei tekstus.

1.2. Graikų tėvai

11. Tik labai nedaug graikų tėvų domėjosi be krikšto mirusių kūdikių problema, nes šia tema Rytuose nebūta jokių nesutarimų. Be to, jie kitaip suprato dabartinę žmonijos būvį. Graikų tėvų akimis, kaip Adomo nuodėmės padarinių žmonės paveldėjo pagedimą, juslingumą ir marumą, iš kurių jie gali būti atkurti per sudievinimo procesą, kuris tapo įmanomas Kristaus atperkamuojų darbu. Nuodėmės ar kaltės pa-

veldimumo sąvoka, visuotinai paplitusi Vakarų tradicijoje, tokiai perspektyvai buvo svetima, nes nuodėmė čia gali būti tik laisvas ir asmeninis aktas (11). Dėl šios priežasties grynai nekrikštytų kūdikių išganymo problemos imasi nedaug graikų tėvų. Tačiau jie aptarinėja tokių kūdikių pomirtinį būvį ar situaciją, bet ne vietą. Šiuo atžvilgiu pagrindinė problema jiems yra įtampa tarp visuotinės išganingosios Dievo valios ir Evangelijos mokymo apie krikšto būtinumą. Pseudoatanazijas aiškiai patvirtina, kad nekrikštytas asmuo negali įžengti į Dievo karalystę. Jis, be to, teigia, jog nekrikštyti kūdikiai į Karalystę neįžengia, bet kartu ir neatiduodami pražūčiai, nes nėra nusidėję (12). Sinajaus Anastazijas tai pasako dar aiškiau: pasak jo, nekrikštyti kūdikiai neina į Geheną. Tai ir viskas; jis nepareiškia savo nuomonės, kur jie iš tikrųjų eina, bet palieka jų likimą Dievo sprendimui (13).

12. Grigalius Nisietis vienintelis iš graikų tėvų parašė specialiai mirusių kūdikių likimui aptarti skirtą kūrinį *De infantibus praemature abreptis libellum* (14). Jo sau keliama klausimai atspindi Bažnyčios skausmą: tokių kūdikių likimas yra paslaptis, „didesnė negu žmogaus protas gali ją perprasti“ (15). Grigalius reiškia savo nuomonę apie dorybę ir atlygį; jo požiūriu, Dievas neturi jokio pagrindo kaip atlygį duoti tai, ko tikimasi. Dorybė būtų nieko verta, jei tie, kurie gyvenimą palieka per anksti nepraktikavę dorybės, iškart būtų įleisti į palaimą. Tęsdamas tokius samprotavimus, Grigalius klausia: „Kas nutiks užbaigusiems gyvenimą ankstyvame amžiuje, nepadariusiems nei bloga, nei gera? Ar jie verti atlygio?“ (16). Jis atsako: „Palaima, kurios tikimasi, priklauso žmogui iš prigimties ir atlygiu vadinama tik tam tikra prasme“ (17). Mėgautis tikru gyvenimu (*zoe*, o ne *bio*) atitinka žmogaus prigimtį ir to pasiekama tokiu laipsniu, kokiu praktikuojama dorybė. Kadangi nekaltas kūdikio nereikia apvalyti nuo asmeninių nuodėmių, jis tokiam gyvenime dalyvauja jo prigimtį atitinkančiu būdu savotiškai nuolat tobulėdamas, pagal savo galimybes. Grigalius Nisietis skiria kūdikių ir dorybingai gyvenusių suaugusiųjų likimą: „Ankstyva ką tik gimusių kūdikių mirtis neduoda pagrindo manyti, kad jiems teks kęsti kankinimus ar kad jie bus tokiam pačiame būvyje kaip ir dorybingai gyvenusieji“ (18). Galiausiai jis atveria bažnytinio apmąstymo perspektyvą: „Apaštališkoji kontempliacija sustiprina mūsų tyrimus, nes Tas, kuris visa padarė gerai, išmintingai (*Ps* 104, 24), geba iš blogio ištraukti gera“ (19).

13. Grigalius Nazianzietis nieko nerašo apie be krikšto mirusių kūdikių vietą ir būvį, tačiau šią temą išplečia dar vienu samprotavimu. Jis rašo, kad tokie kūdikiai teisingo Teisėjo nei giriami, nei baudžiami, nes jie skriaudą veikia patyrė negu sukėlė. „Kas neužsitarnauja papeikimo ir dėl to nėra vertas pagyrimo, tas neužsitarnauja pagyrimo ir dėl to nėra vertas pa-

peikimo“ (20). Gilų graikų tėvų mokymą galima apibendrinti Sinajaus Anastazijo žodžiais: „Žmogui nederą kištis į Dievo sprendimus“ (21).

14. Graikų tėvai, viena vertus, moko, kad be krikšto mirusių kūdikių neištinka amžinoji pražūtis, nors jie ir nepasiekia tokio būvio kaip pakrikštytieji. Kita vertus, jie nepaaiškina, koks tokių kūdikių būvis ar kur jie yra. Šiuo klausimu graikų tėvai rodo jiems būdingą apofatinį jautrumą.

1.3. Lotynų tėvai

15. Nepakrikštytų kūdikių likimas Vakaruose pirmą kartą tapo rimtų teologinių apmąstymų objektu per ginčus su pelagijonybe V a. pabaigoje. Šventasis Augustinas šio klausimo ėmėsi kaip atsako Pelagijui, mokiusiam, jog kūdikiai gali būti išganyti be krikšto. Pelagijus suabejojo, kad Pauliaus laiške romiečiams tikrai mokytą, kad visi žmonės nusidėjo per Adomą (plg. *Rom* 5, 12) ir kad geidulingumas, kančia ir mirtis tapo nuopuolio padariniais (22). Kadangi jis neigė, jog Adomo nuodėmė buvo perduota jo palikuonims, vos gimusius kūdikius laikė nekaltais. Be krikšto mirusiems vaikams Pelagijus žadėjo įžengimą į „amžinąjį gyvenimą“ (bet ne į „Dievo karalystę“ [*Jn* 3, 5]), tvirtindamas, jog Dievas nepasmerktų pragariui tų, kurie nuodėme asmeniškai nenusikalto (23).

16. Kova su Pelagijumi Augustiną paskatino teigti, kad be krikšto mirę kūdikiai pasmerkiami pragariui (24); tai darydamas jis nurodė Viešpaties priesaką *Jn* 3, 5 ir Bažnyčios liturginę praktiką. Kam gi maži vaikai, ypač naujagimiai, kuriems iškilęs mirties pavojus, nešami prie krikšto šaltinio, jei ne norint laiduoti jiems įžengimą į Dievo karalystę? Kam jie išstatomi egzorcizmo ir eksuflacijos apeigoms, jei jų nereikia išlaisvinti iš velnio? (25). Kam jie atgimsta, jei jiems nebūtina tapti naujiems? Liturgijos praktika patvirtina Bažnyčios tikėjimą, kad visi paveldi Adomo nuodėmę ir iš tamsybių valdžios turi būti perkelti į šviesos karalystę (*Kol* 1, 13) (26). Tėra vienas krikštas, vienodas kūdikiams ir suaugusiesiems, ir jis skirtas nuodėmėms atleisti (27). Jei kūdikiai krikštijami, tai šitai daroma dėl to, kad jie nusidėję. Net ir aiškiai būdami nenusikalte asmenine nuodėme, remiantis *Rom* 5, 12 (Augustinui prieinamu lotyniškuoju vertimu) jie yra nusidėję „per Adomą“ (28). „Kodėl Kristus mirė už juos, jei jie nekalti?“ (29). Visiems reikia Kristaus kaip savo Išganytojo.

17. Pasak Augustino, Pelagijus griovė tikėjimą į Jėzų Kristų, vienatinį Tarpininką (*1 Tim* 2, 5), ir tikėjimą išganomosios malonės, jo laimėtos ant kryžiaus, būtinumu. Kristus atėjo nusidėjęliui išganyti. Jis yra „Didysis Gydytojas“, ir naujagimiams siūlantis krikšto vaistą, kad jie būtų išgelbėti iš paveldėtos Adomo nuodėmės (30). Vienintelis vaistas nuo per gimimą

perteikiamos Adomo nuodėmės yra krikštas. Nepakrikštytieji negali įžengti į Dievo karalystę. Neįžengusieji į Karalystę (*Mt* 25, 34) teismo dieną pasmerkiami pragariui (*Mt* 25, 41). Tarp rojus ir pragaro „tarpinio būvio“ nėra. „Nėra likusios jokios tarpinės vietos, kur būtų galima padėti kūdikius“ (31). „Visi, kurie nėra su Kristumi, yra su velniu“ (32).

18. Dievas yra teisingas. Jei jis pasmerkia pragariui nepakrikštytus kūdikius, tai tik todėl, kad jie nusidėję. Nors šie kūdikiai nubausti pragariu, jie kentės tik „švelniausias bausmes“ (*mitissima poena*) (33), „lengviausią bausmę iš visų“ (34), nes bausmės atitinka nusidėjęlio kaltės dydį (35). Tokie kūdikiai neatsakingi, tačiau jų pasmerkimas nėra neteisingas, nes visi priklauso „tai pačiai masei“, pražūtin nuskirtai masei. Dievas nedaro nieko neteisinga neišrinktiesiems, nes visi verti pragaro (36). Kodėl vieni yra pykčio, o kiti gailestingumo indai? Augustinas pripažįsta, jog to nepajėgia tinkamai paaiškinti. Jis tik su šv. Pauliumi gali sušukti: „Kokie neperprantami [Dievo] sprendimai ir nesuvokiama keliai!“ (37). Užuoat smerkęs dieviškąją valdžią, jis siaurai interpretuoja visuotinę išganingąją Dievo valią (38). Bažnyčia tiki: visi atperkami tik Dievo neužsitarnauto gailestingumo dėka, o pasmerkiami tikrai užsitarnautu nuosprendžiu. Dievo valios teisingumu įsitikinsime kitame pasaulyje (39).

19. Kartaginos Susirinkimas 418 m. atmetė Pelagijaus mokymą. Jis pasmerkė nuomonę, kad „kūdikiai neperima iš Adomo gimtosios nuodėmės, kuri išperkama į amžinąjį gyvenimą vedančio atgimimo maldyne“. Susirinkimas patvirtino, kad „kūdikiai, dar negalėję patys kaip nors nusidėti, vis dėlto tikrai krikštijami nuodėmėms atleisti, jog atgimimu būtų apvalyti nuo to, ką atsinešė gimdami“ (40). Be to, buvo pridurta, jog nėra „jokios tarpinės vietos ar kitokios vietos, kur palaimingai gyventų kūdikiai, palikę šį gyvenimą be krikšto, kurio neturint neįmanoma įžengti į Dangaus karalystę, t. y. amžinąjį gyvenimą“ (41). Susirinkimas nedviprasmiškai vis dėlto neparėmė Augustino griežto mokymo apie be krikšto mirusių kūdikių likimą visų aspektų.

20. Augustino autoritetas Vakaruose buvo toks didelis, kad lotynų tėvai (pvz., Jeronimas, Fulgencijus, Avitas Vienietis ir Grigalius Didysis) jo požiūrį perėmė. Grigalius Didysis teigia, kad Dievas pasmerkia ir tuos, kurie savo sieloje nešioja tik pirmąją nuodėmę; net kūdikiai, kurie savo valia nėra nusidėję, atiduodami „amžinoms kančioms“. Apibūdindamas mūsų padėtį gimstant kaip pykčio vaikų būvį, jis cituoja *Job* 14, 4–5 (LXX), *Jn* 3, 5 ir *Ef* 2, 3 (42).

1.4. Viduramžių scholastika

21. Per visus Viduramžius lotyniškieji teologai šia tema rėmėsi Augustinu. Geras to pavyzdys – Anzelmas

Kenterberietis: jis mano, kad be krikšto mirę maži vaikai pasmerkami dėl gimtosios nuodėmės ir laikantis Dievo teisingumo (43). Hugonas Senviktorietis taip reziumavo bendrą mokymą: be krikšto mirę kūdikiai negali būti išganyti, nes 1) nėra priėmę sakramento ir 2) negali atlikti tikėjimo asmeninio akto, reikalingo sakramentui (44). Anot šio mokymo, norint įžengti į amžinąjį gyvenimą po mirties, būtina būti nuteisintam savo žemiškojoje egzistencijoje. Mirtis padaro galą galimybei pasirinkti priimti ar atmesti malonę, t. y. laikytis Dievo ar nuo jo nusigręžti; po mirties asmens pamatinės nuostatos Dievo atžvilgiu nebegali keistis.

22. Vis dėlto dauguma vėlesnių Viduramžių autorių, pradedant Petru Abelardu, pabrėžė Dievo gerumą, Augustino „švelniausias bausmės“ aiškindami kaip Dievo regėjimo stygių (*caerentia visionis Dei*) be vilties jį pasiekti, bet kartu ir be kokių nors papildomų bausmių (45). Tokį mokymą, pataisiusį griežtą Augustino požiūrį, paskleidė Petras Lombardas: maži vaikai nesulaukia jokių bausmių, išskyrus Dievo regėjimo stygių (46). Tokia pozicija XIII a. teologinę refleksiją vertė nekrikštytiems kūdikiams rezervuoti iš pagrindų skirtingą negu šventųjų danguje likimą, kuris taip pat iš dalies skyrėsi nuo nusikaltusiųjų, su kuriais jie vis dėlto buvo susieti. Viduramžių teologams tai nekludė laikytis pažiūros apie dvi (o ne tris) galimas žmogiškosios egzistencijos baigtis – dangaus palaimą šventiesiems ir dangiškosios palaimos stygių pasmerktiesiems ir be krikšto mirusiesiems kūdikiams. Plėtojantis Viduramžių mokymui, palaiminango regėjimo netektis (*poena damni*) imta suvokti kaip teisinga bausmė už gimtąją nuodėmę, „amžinoms pragaro kančioms“ esant bausme už iš tikro padarytas mirtinas nuodėmes (47). Bažnyčios magisteriumas Viduramžiais nekart patvirtino, kad „mirštančių mirtinoje nuodėmėje“ ir mirštančių „tik su gimtąja nuodėme“ laukia „skirtingos bausmės“ (48).

23. Kadangi proto amžiaus nepasiekę vaikai nėra padarę realių nuodėmių, teologai priėjo prie bendros nuomonės, kad tokie nekrikštyti vaikai nejučia jokio skausmo ar net mėgaujasi pilnutine prigimtinė laime susivieniję su Dievu visomis prigimtinėmis gėrybėmis (Tomas Akvinietis, Dunsas Škotas) (49). Tokios teologinės tezės indėlis – be sakramentinio krikšto mirusių kūdikių autentiško džiaugsmo pripažinimas: jie tikrai yra vienybėje su Dievu tiek, kiek leidžia jų būvis. Tokia tezė remiasi tam tikru santykio tarp gamtinės ir antgamtinės tvarkos supratimu ir, konkrečiai, orientacija į antgamtybę, tačiau ji nepainiotina su vėlesne „grynosios prigimties“ sąvokos plėtote. Tomas Akvinietis, pavyzdžiui, primygtinai tvirtino, jog tik tikėjimas leidžia pažinti, kad žmogaus gyvenimo antgamtinį tikslą sudaro šventųjų šlovė, t. y. dalyvavimas trivienio Dievo gyvenime palaimingu regėjimu. Kadangi toks antgamtinis tikslas pranoksta prigimtinį žmogaus pažinimą ir kadangi

nekrikštyti kūdikiai nėra gavę sakramento, kuriuo jiems būtų dovanota šio antgamtinio pažinimo sėkla, Akvinietis padarė išvadą, kad be krikšto mirę kūdikiai nežino, ko yra netekę, ir todėl nesikankina dėl palaiminango regėjimo stygiaus (50). Net perėmę tokį požiūrį, teologai palaiminango regėjimo stygių dieviškosios tvarkos atžvilgiu laikė nelaime („bausme“). Teologinį mokymą apie „prigimtinę palaimą“ (ir jokių kančių nebuvimą) galima traktuoti kaip mėginimą atsižvelgti į Dievo teisingumą ir gailėstingumą jokios realios nuodėmės nepadarusių kūdikių atžvilgiu, daugiau negu Augustinas svorio suteikiant Dievo gailėstingumui. Teologai, laikęsi be krikšto mirusiesiems kūdikiams tenkančios prigimtinės laimės tezės, parodė turį gyvą išganymo neužsitarnaujamumo bei Dievo valios slėpinio, nesuvokiamo žmogaus protu, pajautą.

24. Teologai, vienaip ar kitaip mokę, kad nekrikštyti kūdikiai stokoja Dievo regėjimo, paprastai laikydavosi dviejų teiginių: a) Dievas trokšta visų išganymo ir b) Dievas, trokštantis visų išganymo, lygiai taip pat trokšta dovanų ir priemonių, jo paties nustatytų šiam išganymui bei jo paties apreiškų. Antrasis teiginys, kaip toks, nepanaikina kitokių dieviškosios tvarkos potvarkių galimybių (kaip šitai, pavyzdžiui, liudija šv. Nekaltieji Vaikeliai). Pasakymas „kūdikių prieangis“ buvo nukaldintas XII ir XIII amžių pervaroje tokių kūdikių „atilsio vietai“ (žemesnės srities „pakraštyje“) nusakyti. Teologai šį klausimą vis dėlto galėjo gvildinti ir nevertodami sąvokos „prieangis“. Jų mokymas nepainiotinas su žodžio „prieangis“ vartojimu.

25. Pagrindinis šio mokymo turinys – tie, kurie negeba atlikti laisvo akto, kuriuo pritarę malonei, ir miršta neatgimę Krikšto sakramento dėka, dėl paveldėtos gimtosios nuodėmės negali regėti Dievo.

1.5. Naujieji/potridentiniai laikai

26. Augustino mintimi, o kartu ir jo teorija apie nekrikštytų kūdikių likimą, kaip liudija, pavyzdžiui, Roberto Bellarmino (51), iš naujo susidomėta XVI a. Augustinizmo atgimimo padarinys buvo jansenizmas. Kartu su augustiniškosios mokyklos katalikų teologais jansenistai karštai priešinosi „prieangio“ teorijai. Šiuo laikotarpiu popiežiai (Paulius III, Benediktas XIV, Klemensas XIII) (52) gynė katalikų teisę mokyti Augustino griežtos teorijos, teigusios, jog tik su gimtąja nuodėme mirę kūdikiai pasmerkami ir nubaudžiami kentėti amžinas kančias pragaro liepsnose, nors jiems, palyginti su už mirtinas nuodėmes nubautų suaugusiųjų kančiomis, skiriamos „švelniausios bausmės“ (Augustinas). Kita vertus, jansenistų Pistojos sinodui (1786 m.) pasmerkus viduramžišką „prieangio“ teoriją, Pijus VI gynė katalikų mokyklų teisę mokyti, kad vien su gimtąja nuodėme mirusieji

baudžiami ne juntamomis kančiomis („liepsnos“ bausme), bet palaimingojo regėjimo stygiu („ne-tektes bausme“). Bulėje *Auctorem fidei* (1794 m.) popiežius kaip „klaidingą, skubotą ir žalingą katalikų mokykloms“ pasmerkė jansenistų mokymą, „kaip Pelagijaus pramanus [*fabula pelagiana*] atmetantį pragaro vietą (tikinčiųjų vadinamą *kūdikių prieangiu*), kur yra ne *liepsnos*, bet *netektes* bausme nubaustų tik su gimtąja nuodėme mirusiųjų sielos, tarsi tas, kas atsisako liepsnos bausmės, įvestų kaltės ir bausmės neženklinamą tarpinę tarp Dievo karalystės ir amžinosios pasmerkties vietą, apie kurią paisto pelagijonai“ (53). Popiežiškieji įsikišimai šiuo laikotarpiu davė katalikų mokykloms laisvę šią temą tyrinėti. „Prieangio“ teorija tuo metu nebuvo patvirtinta kaip tikėjimo mokymas. Vis dėlto „prieangio“ katalikai visuotinai buvo mokomi iki XX a. vidurio.

1.6. Nuo Vatikano I Susirinkimo iki Vatikano II Susirinkimo

27. Iki Vatikano I Susirinkimo ir iš naujo prieš Vatikano II Susirinkimą buvo kilęs tam tikrų sluoksnių didelis noras katalikų mokymą šia tema apibrėžti. Toks noras akivaizdžiai atsispindi Vatikano I Susirinkimui parengtoje (tačiau balsavimui nepateiktoje) dogminės konstitucijos *De doctrina catholica* schemoje, kur be krikšto mirusių kūdikių likimas apibūdinamas kaip būvis tarp, viena vertus, pasmerktųjų ir, kita vertus, sielų skaistykoje bei palaimintųjų būvio: „*Etiā qui cum solo originali peccato mortem obeunt, beata Dei visione in perpetuum carebunt*“ (54). XX amžiuje teologai vis dėlto reikalavo teisės į naujus aiškinimus, neišskiriant ir galimybes, kad tokius kūdikius pilnutinai apima Kristaus išganymas (55).

28. Pasirengimo Vatikano II Susirinkimui laikotarpiu kai kas pageidavo, kad Susirinkimas patvirtintų bendrą mokymą, anot kurio, nekrikštyti kūdikiai negali pasiekti palaimingojo regėjimo, ir taip klausimą galutinai išspręstų. Centrinė parengiamoji komisija, suvokdama, jog daug argumentų byloja tradicinio mokymo nenaudai, ir būtinybę pasiūlyti *sensus fidelium* plėtotę geriau atitinkantį sprendimą, tokiam prašymui pasipriešino. Teigdama, jog teologinė refleksija šiuo klausimu dar nėra pakankamai subrendusi, ji šios temos į darbo programą neįtraukė; tema į Susirinkimo svarstymus nepateko ir buvo palikta atvira tolesniems tyrinėjimams (56). Klausimas iškėlė virtinę problemų, dėl kurių sprendimo tarp teologų kilo debatai; konkrečiai galime įvardyti: Bažnyčios tradicinio mokymo apie be krikšto mirusių kūdikius vertę; aiškių nuorodų šiuo klausimu stoką Šventajame Rašte; sąsają tarp prigimtinės tvarkos ir žmogaus antgamtinio pašaukimo; gimtąją nuodėmę ir visuotinę išganingąją Dievo valią; sakramentinio krikšto „pakaitalus“, į kuriuos galima apeliuoti mažų vaikų atveju.

29. Katalikų Bažnyčios įsitikinimas krikšto būtinumu išganymui buvo pabrėžtinai išreikštas Florencijos Susirinkimo dekretu dėl jakobitų 1442 m.: kūdikiams „negalima padėti niekuo, išskyrus Krikšto sakramentą, išlaisvinantį iš velnio valdžios ir padarantį Dievo įvaikiu“ (57). Šiuo mokymu suponuojamas labai aiškus dieviškojo palankumo, kurį rodo Kristaus įsteigta sakramentinė tvarka, suvokimas; Bažnyčia nežino jokios kitokios priemonės, galinčios kūdikiams garantuoti prietį prie amžinojo gyvenimo. Vis dėlto Bažnyčia tradiciškai pripažindavo kai kuriuos krikšto vandeniu (sakramentinio įtraukimo į mirusio ir prisikėlusio Kristaus slėpinį) pakaitalus, kaip antai, kraujo krikštą (įtraukimą į Kristų kankinystės dėl Kristaus liudijimu) ir troškimo krikštą (įtraukimą į Kristų sakramentinio krikšto troškimu ar ilgesiu). XX a. tėkmėje kai kurie teologai, plėtodami vienokius ar kitokius teologinius teiginius, siūlė pripažinti kūdikiams arba tam tikrą kraujo krikštą (atsižvelgiant į tokių kūdikių kančias ir mirtį), arba tam tikrą troškimo krikštą (apeliuojant į tokių kūdikių, kryptančių nuteisinimo linkme, „nesąmoningą troškimą“ arba Bažnyčios troškimą) (58). Tokie pasiūlymai vis dėlto susidūrė su tam tikrais sunkumais. Viena vertus, kūdikiui sunku priskirti krikšto troškimo aktą, kurį tegali atlikti suaugusysis. Kūdikis vargiai gali atlikti sakramentiniam krikštui reikiamą visiškai laisvą ir atsakingą aktą; toks visiškai laisvas ir atsakingas aktas remiasi proto sprendimu ir negali būti tinkamai išreikštas asmens, nepasiekusio pakankamo ir deramo naudojimosi protu amžiaus (*aetas discretionis*: „sprendimo amžiaus“). Kita vertus, sunku suprasti, kaip nekrikštytiems kūdikiams galėtų „atstovauti“ Bažnyčia. Sakramentinio krikšto atvejis visiškai skirtingas, nes kūdikiams teikiamu sakramentiniu krikštu malonė gaunama dėka to, kas sakramentui, kaip tokiam, savitai būdinga, t. y. tikros atgimimo Kristaus galia dovanos dėka. Dėl šios priežasties Pijus XII, primindamas sakramentinio krikšto svarbą, savo 1951 m. kreipimesi į Italijos akušeres taip pasakė: „Malonės būvis mirties momentu išganymui absoliučiai būtinas; be to antgamtinės laimės, Dievo palaimingojo regėjimo, pasiekti neįmanoma. Suaugusiam meilės akto gali pakakti pašvenčiamajai malonei pasiekti, ir jis gali atstoti krikšto trūkumą; tačiau toks kelias negalimas dar negimusiam ar ką tik gimusiam kūdikiui“ (59). Šie žodžiai paskatino teologus vėl svarstyti apie kūdikių gebėjimą priimti dieviškąją malonę, nesakramentinio supanašinimo su Kristumi galimybę ir motinišką Bažnyčios tarpininkavimą.

30. Tarp su šia tema susijusių aptarinėtų klausimų pravartu paminėti antgamtinės tvarkos neužsitarnaujamumą. Prieš Vatikano II Susirinkimą, kitokiomis aplinkybėmis ir kitokių klausimų kontekste, Pijus XII ryžtingai atkreipė Bažnyčios dėmesį į šią temą, teigdamas, jog tvirtinant, kad Dievas negalėjo sukurti protingų būtybių nenuskirdamas ir nepašaukdamas

jų palaimingajam regėjimui, griaunamas antgamtinės tvarkos neužsitarnaujamumas (60). Tai, kad Dievas geras ir teisingas, nereiškia, jog malonė dovanojama būtinai ir „savaimė“. Nuo tada teologai, apmąstydami nekrikštytų kūdikių likimą, ėmė iš naujo atsižvelgti į absoliutų malonės neužsitarnaujamumą ir visų žmonių nukreiptumą į Kristų bei jo mums laimėtą atpirkimą.

31. Tiesiogiai neatsiliepdamas į nekrikštytų kūdikių likimo klausimą, Vatikano II Susirinkimas nurodė daug takų, kuriais gali sukkti teologinė refleksija. Susirinkimas daug kartų priminė išganingosios Dievo valios, aprėpiančios visus žmones (1 Tim 2, 4), visuotinumą (61). „Vienas yra ir visų galutinis tikslas – Dievas, kurio apvaizda, rodomas gerumas ir išganymo planai aprėpia visus“ (*Nostra aetate* 1; plg. *Lumen gentium* 16). Dar konkrečiau, konstitucijoje *Gaudium et spes*, pateikiant žmogiškojo gyvenimo, grįsto pagal Dievo paveikslą sukurto žmogaus kilnumu, sampratą, primenama, kad „išskirtinis žmogaus kilnumo pagrindas yra jo pašaukimas bendrauti su Dievu“, ir patikslinama, jog žmogus „kalbėtis su Dievu kviečiamas nuo pat savo gimimo“ (*Gaudium et spes* 19). Toje pačioje konstitucijoje pabrėžtinai skelbiama, kad tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje autentiškai atsiskleidžia žmogaus slėpynys. Be to, prisimintina, kad Susirinkimas iškilmingai pareiškė: „Kadangi Kristus mirė už visus ir kadangi žmogaus galutinis pašaukimas tėra vienas, būtent dieviškas, turime pripažinti, jog Šventoji Dvasia visiems suteikia galimybę vien Dievui žinomą būdu susijungti su šiuo Velykų slėpiniu“ (*Gaudium et spes* 22). Nors Susirinkimas šio mokymo specialiai netaikė be krikšto mirusiems vaikams, tokie tekstai atvėrė kelią vilčiai jų naudai pagrįsti (62).

1.7. Hermeneutinio pobūdžio problemos

32. Istorinė analizė akivaizdžiai rodo katalikų mokymo apie be krikšto mirusių kūdikių likimą rutuliojimąsi bei plėtojimąsi. Toks procesas apima kai kuriuos pamatinius mokymo principus, kurie išlieka pastovūs, ir kai kuriuos įvairios vertės antrinius elementus. Apreiškimas tiesiogiai ir aiškiai neperteikia žinių apie Dievo planą nekrikštytų kūdikių atžvilgiu, bet nurodo Bažnyčiai tikėjimo principus, kuriais turėtų vadovautis jos mąstymas bei praktika. Katalikų magisterinio mokymo istorijos iki Vatikano II Susirinkimo teologinė apžvalga ypač rodo, kad nekrikštytų kūdikių likimo problemos šerdį sudaro trys pagrindiniai Bažnyčios tikėjimui priklausantys teiginiai. I) Dievas nori išganyti visus žmones. II) Toks išganymas suteikiamas tik dalyvaujant velykiniame Kristaus slėpinyje, t. y. per sakramentinį ar kitokio pavidalo krikštą nuodėmėms atleisti. Žmonės, įskaitant kūdikius, negali būti išganyti atsietai nuo Šventosios Dvasios išliejamos Dievo malonės. III) Kūdikiai neįžengs į Dievo karalystę, jei nebus išlaisvinti iš gimtosios nuodėmės atperkamąja malone.

33. Teologijos ir magisterinio mokymo istorija ypač rodo visuotinės išganingosios Dievo valios supratimo būdo plėtojimąsi. Praeities (senovės, Viduramžių, Naujųjų laikų pradžios) teologinė tradicija, ypač augustinė, siūlo tai, kas, palyginti su šiuolaikine teologine raida, gali pasirodyti esant „siaura“ išganingosios Dievo valios visuotinumą samprata (63). Teologiniuose tyrimuose dieviškasis noras išganyti tik palyginti neseniai imtas suvokti kaip visuotinis „kiekybinė“ prasme. Toks platesnis suvokimas pamažu vis labiau įsitvirtino Magisteriumo lygmeniu. Nesistengdami tiksliai nustatyti datos, galime pasakyti, jog toks suvokimas išniro XIX a. pradžioje, pirmiausia Pijaus IX mokyme apie galimą išganytą tų, kurie be savo kaltės nepažino katalikų tikėjimo: tie, „kurie sąžiningai ir teisingai gyvena, padedami dieviškosios šviesos ir malonės, gali pasiekti amžinąjį gyvenimą, nes Dievas, tobulai matantis, išvelgiantis ir pažįstantis visų protus, sielas, mintis bei elgsenas, dėl savo neprilygstamo gerumo ir švelnumo neleis, kad amžinosiomis bausmėmis būtų nubausti laisva valia nenusikalę“ (64). Toks erdvesnis bei brandesnis katalikų mokymo žvilgsnis davė pradžią naujoms pastangoms apmąstyti galimus nekrikštytų kūdikių išganyto kelius.

34. Ištara, jog be krikšto mirusiems kūdikiams palaimingasis regėjimas negalimas, Bažnyčios tradicijoje ilgą laiką buvo „bendrasis mokymas“. Jis rėmėsi tam tikru iš Apreiškimo gautų principų derinimo būdu, tačiau neturėjo tikėjimo ištaros tikrumo, ar tokio paties tikrumo, tenkančio ištarai, kurio atmetimas paneigtų kokią nors Dievo apreikštą dogmą ar kokį nors Magisteriumo galutiniu aktu paskelbtą mokymą. Bažnyčios minties šia tema istorijos tyrimai aiškiai rodo tam tikrų perskyrų būtinybę. Šiame apibendrinime skiriame, pirma, tikėjimo ištaras ir tai, kas su tikėjimu susiję; antra, bendrąjį mokymą; trečia, teologinę nuomonę.

35. a) Pelagijonų argumentacija, kad nekrikštyti kūdikiai turį priėjimą prie „amžinojo gyvenimo“, laikytina priešinga katalikų tikėjimui.

36. b) Inocento III suformuluota ištara, kad „bausmė už gimtąją nuodėmę yra palaimingojo regėjimo netektis“ (65), susijusi su tikėjimu: gimtoji nuodėmė, kaip tokia, yra kliūtis palaimingajam regėjimui pasiekti. Norint būti išlaisvintam iš gimtosios nuodėmės ir pakeltam iki bendrystės su Dievu, kad būtų įmanoma įžengti į amžinąjį gyvenimą bei mėgautis Dievo regėjimu, būtina malonė. Istorijoje šios ištaros neabejotinai taikytos nekrikštytų kūdikių likimui, darant išvadą, kad jie palaimingojo regėjimo stokoja. Vis dėlto popiežiaus Inocento III mokymas savo tikėjimo turiniu nebūtinai reiškia, kad be sakramentinio krikšto mirę kūdikiai stokoja malonės ir pasmerkti palaimingojo regėjimo netekčiai; tai leidžia puoselėti viltį, jog Dievas, norintis visų išganyto, pasirūpins kokia nors

gailėstingumo priemone, kad jie būtų iš gimtosios nuodėmės išlaisvinti ir pasiektų palaimingąjį regėjimą.

37. c) Viduramžių Magisteriumo dokumentuose minimos „skirtingos bausmės“ mirusiems realioje mirtinoje nuodėmėje ar tik su gimtąja nuodėme („Sielos tų, kurie miršta mirtinoje nuodėmėje arba tik su gimtąja nuodėme, iš karto eina į pragarą, tačiau baudžiamos skirtingomis bausmėmis“) (66) aiškintinos kaip tos epochos bendrasis mokymas. Istorijoje tokios ištaros neabejotinai taikytos nekrikštytiems kūdikiams, darant išvadą, kad jiems skiriamos bausmės už gimtąją nuodėmę. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, kad tokių Bažnyčios pareiškimų dėmesio centre yra ne nekrikštytų kūdikių išganymas, bet individualaus nuosprendžio netarpiškumas po mirties ir sielos nuskyrimas dangui ar pragarui. Tokios magisterinės ištaros neįpareigoja laikytis nuomonės, kad tokie kūdikiai neišvengiamai miršta su gimtąja nuodėme ir todėl jiems nėra jokio išganymo kelio.

38. d) Popiežiaus Pijaus VI bulė *Auctorem fidei* nėra dogminis „prieangio“ egzistavimo apibrėžimas: ji apsiriboja jansenistų kaltinimo, jog scholastinių teologų mokymas apie „prieangį“ esąs tapatus pelagijonų nekrikštytiems kūdikiams žadamam „amžinajam gyvenimui“, atmetimu. Popiežius čia pasmerkia jansenistus ne dėl to, kad jie neigia „prieangį“, bet kad tvirtina, jog „prieangio“ gynėjai nusikalsta pelagijonų erezija. Palaikydamas katalikų mokyklų laisvę siūlyti įvairius kelius nekrikštytų kūdikių likimo problemai spręsti, Šventasis Sostas bendrąjį mokymą gynė kaip priimtina bei teisėtą pasirinkimą, tačiau jo nepatvirtino.

39. e) Pijaus XII „Kreipimesi į Italijos akušeres“ (67), kur jis tvirtina, kad „nėra jokios kitos priemonės ši [antgamtinį] gyvenimą suteikti naudojimosi protu amžiaus nepasiekusiems vaikams“, reiškiamas Bažnyčios tikėjimas malonės reikalingumu palaimingajam regėjimui pasiekti ir krikšto, kaip priemonės tokiai malonei gauti, būtinumu (68). Patikslinimas, kad maži vaikai (priešingai suaugusiesiems) nepajėgia savarankiškai veikti, t. y. negeba atlikti protingo ir laisvo akto, galinčio „atstoti“ krikštą, nebuvo pareiškimas dėl to meto teologijos teorijų turinio ir neužkirto kelio teologinei kitų išganymo kelių paieškai. Pijus XII veikia priminė ribas, kurių būtina laikytis diskutuojant, ir iš naujo tvirtai patvirtino moralinę pareigą teikti krikštą kūdikiams, kuriems gresia mirties pavojus.

40. Apibendrinant: ištara, kad iš be krikšto mirusių vaikų atimamas palaimingasis regėjimas, ilgą laiką buvo bendrasis Bažnyčios mokymas, kuris skirtinas nuo Bažnyčios tikėjimo. O dėl teorijos, kad palaiminimo regėjimo atėmimas yra vienintelė tokių kūdikių bausmė, atmetant visokį kitokį skausmą, tai nepai-

sant jos paplitimo Vakaruose ilgą laiką, ji tėra teologinė nuomonė. Teologinė nuomonė taip pat yra konkreti teologinė tezė apie tokiems kūdikiams priskiriamą „prigimtinę laimę“.

41. Todėl, greta teorijos apie „prieangį“ (kuri lieka galima teologinė nuomonė), gali būti kitų būdų, kaip suderinti ir išlaikyti Raštu pagrįstus tikėjimo principus; šie principai yra: žmogaus sukūrimas Kristuje ir jo pašaukimas bendrystei su Dievu; visuotinė išganingoji Dievo valia; gimtosios nuodėmės perdavimas ir padariniai; malonės būtinybė į Dievo karalystę įžengti bei Dievą regėti; Jėzaus Kristaus išganinimo tarpininkavimo vienatiniškumas ir visuotinumas; krikšto būtinybė išganymui. Šiais kitais būdais nesiekama keisti tikėjimo principų ar plėtoti teologinių hipotezių, veikia, vadovaujant Bažnyčios magisteriumui, stengiamasi nuosekliai suderinti bei sutaisyti tikėjimo principus, daugiau reikšmės suteikiant visuotinei išganingajai Dievo valiai bei solidarumui Kristuje (plg. *Gaudium et spes* 22) bei taip pagrindžiant viltį, kad be krikšto mirę kūdikiai gali mėgautis amžinuoju gyvenimu palaimingai regėdami. Laikantis metodologinio principo, jog tai, kas menčiau žinoma, tirtina to, kas geriau žinoma, šviesoje, kaip tokių kūdikių likimo tyrinėjimo išeities taškas siūlosi išganingoji Dievo valia, Kristaus tarpininkavimas ir Šventosios Dvasios dovana, taip pat krikštą gaunančių ir per Bažnyčios veikimą Kristaus vardu išganomų kūdikių būvio apsvaistymas. Nekrikštytų kūdikių likimas vis dėlto lieka teologinės paieškos ribiniu atveju: teologai prieš akis turėtų turėti graikų tėvų apofatinę perspektyvą.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Nuorodos

- (1) Visi bibliniai tekstai šiame dokumente remiasi: *La Sacra Biblia* della CEL, „editio princeps“ 1971.
- (2) Plg. Tarptautinė teologijos komisija. *Comunione e servizio. La persona umana creata a immagine di Dio*. Città del Vaticano 2005 (taip pat: *Civ. Catt.* [2004 IV], 254–286).
- (3) „Neliūdėk, Betliejau, bet džiaukis, kad šventieji vaikeliai buvo nužudyti, nes jie kaip tobula auka buvo pasiūlyti Kristui Karaliui: būdami jam paaukoti, jie karaliaus kartu su juo“: gruodžio 29 d. (Erodo nužudytųjų vaikelių atminimas) Rytinės *Exapostilarion* Bizantijos liturgijoje: *Anthologion di tutto anno*, vol. 1, Roma, 1999, 1199.
- (4) Tikėjimo mokymo kongregacija. *Pastoralis actio*, 13: AAS 72 (1980), 1144.
- (5) Katalikų Bažnyčios katekizmas (toliau KBK) 1261.
- (6) KBK 1058.
- (7) KBK 1821.

- (8) Plg. *Pr* 22, 18; *Išm* 8, 1; *Apd* 14, 17; *Rom* 2, 6–7; *1 Tim* 2, 4; Kverzy Sinodas: H. Denzinger – A. Schönmetzer (eds). *Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum* (toliau DS). Roma 1976, 623; taip pat *Nostra aetate*, 1.
- (9) Visi Vatikano II Susirinkimo dokumentų itališki tekstai paimti iš: *Enchiridion Vaticanum. 1. Documenti del Concilio Vaticano II. Testo ufficiale e versione italiana*. Bologna, Edb, 1990.
- (10) Plg. Kverzy Sinodas [DS 623].
- (11) Plg. D. Weaver. „*The Exegesis of Romans 5:12 among the Greek Fathers and its Implications for the Doctrine of Original Sin: The 5th–12th Centuries*“. In: *St Vladimir's Theological Quarterly* 29 (1985), 133–159; 231–257.
- (12) Pseudoatanazijas. *Quaestiones ad Antiochum ducem*, qn 101: PG 28, 660 C. Analogiškai qn 115: PG 28, 372 A.
- (13) Sinajaus Anastazijas. *Quaestiones et responsiones*, qn. 81: PG 89, 709 C.
- (14) Grigalius Nisietis. *De infantibus praemature abreptis libellum*. An H. Polack ad editionem praeparatum in Colloquio Leidensi testimonis instructum renovatis curis recensitum edendum curavit H. Hörner. In: J. K. Downing – J. A. McDonogh – H. Hörner (ed. cur.). *Gregorii Nysseni opera dogmatica minora*. Pars II; W. Jaeger – H. Langerbeck – H. Hörner (eds). *Gregorii Nysseni opera*. Volumen III, pars II. Leiden – New York – Kopenhagen – Köln 1987, 65–97.
- (15) Ten pat, 70.
- (16) Ten pat, 81–82.
- (17) Ten pat, 83.
- (18) Ten pat, 96.
- (19) Ten pat 97.
- (20) Grigalius Nazianzietis. *Oratio XL: In sanctum baptisma*, 23: PG 36, 389 B–C.
- (21) Sinajaus Anastazijas. *Quaestiones et responsiones*, qn. 81: PG 89, 709 C.
- (22) Plg. Pelagijus. *Expositio in epistulam ad Romanos*. In: *Expositiones XIII epistolarum Pauli*, A. Souter (ed.), Cambridge 1926.
- (23) Plg. Augustinas. *Epistula 156: Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum* (toliau CSEL), 44, 448 ir t.; 175.6: CSEL 44, 660–662; 176.3: CSEL 44, 666 ir t.; *De peccatorum meritis et remissione et de baptismo parvulorum* 1.20.26; 3.5.11–6.12: CSEL 60, 25 ir t. ir 137–139; *De gestis Pelagii* 11, 23–24: CSEL 42, 76–78.
- (24) Plg. *De pecc. mer.* 1. 16. 21: CSEL 60, 20 ir t.; *Sermo* 294.3: PL 38, 1337; *Contra Iulianum* 5. 11. 44: PL 44, 809.
- (25) Plg. *De pecc. mer.* 1. 34. 63: CSEL 60, 63 ir.
- (26) Plg. *De gratia Christi et de peccato originali* 2. 40. 45: CSEL 42, 202 ir t.; *De nuptii et concupiscentia* 2. 18. 33: CSEL 42, 286 ir t.
- (27) Plg. *Sermo* 293.11: PL 38, 1334.
- (28) Plg. *De pecc. mer.* 1. 9–15.20: CSEL 60, 10–20.
- (29) „Cur ergo pro illis Christus mortuus est si non sunt rei?“. *De nupt. et conc.* 2, 33.56: CSEL 42, 513.
- (30) Plg. *Sermo* 293.8–11: PL 38, 1333 ir t.
- (31) *Sermo* 294.3: PL 38, 1337.
- (32) *De pecc. mer.* 1. 28. 55: CSEL 60, 54.
- (33) *Enchiridion ad Laurentium* 93: PL 40, 275; plg. *De pecc. mer.* 1. 16. 21: CSEL 60, 20 ir t.
- (34) *C. Iul.* 5. 11. 44: PL 44, 809.
- (35) Plg. *Contra Iulianum opus imperfectum* 4. 122: CSEL 85, 141–142.
- (36) *Contra duas Epistulas Pelagianorum* 2. 7. 13: CSEL 60, 474.
- (37) *Sermo* 294.7.7: PL 38, 1339.
- (38) Iki ginčo su pelagijonybe mokęs apie visuotinę išganingąją Dievo valią (*De Spiritu et littera* 33.57–58: CSEL 60, 215 ir t.), Augustinas vėliau įvairiškai apribojo *1 Tim* 2, 4 „visi“ visuotinumą: visi tie (ir tik tie), kurie bus iš tikrųjų išganyti; visos klasės (žydai ir pagonys), o ne visi individualūs asmenys; daugelis, bet ne visi (*Enchir.* 103: PL 40, 280; *C. Iul.* 4.8.44: PL 44, 760). Vis dėlto, priešingai jansenizmui, Augustinas visada mokė, kad Kristus numirė už visus, įskaitant kūdikius („Numquid [parvuli] aut homines non sunt ut non pertineant ad id quod dictum est, omnes homines [1 Tim 2, 4]?“: *C. Iul.* 4. 8. 42: PL 44, 759; plg. *C. Iul.* 3. 25. 58: PL 44, 732; *Sermo* 293.8: PL 38, 1333), ir kad Dievas neliepia neįmanoma (*De civitate Dei* 22. 2: CSEL 40, 583–585; *De natura et gratia* 43. 50: CSEL 60, 270; *Retractiones* 1. 10. 2: PL 32, 599). Gilesniam temos pažinimui žr. F. Moriones (ed.). *Enchiridion theologicum Sancti Augustini*. Madrid 1961, 327 ir t. ir 474–481.
- (39) Plg. *Enchir.* 94–95: PL 40, 275 ir t.; *De nat. et grat.* 3.3–5.5: PL 44, 249 ir t.
- (40) DS 223. Ši mokymą perėmė Tridento Susirinkimas: Tridento Susirinkimas. V sesija, Dekretas dėl gimtosios nuodėmės: DS 1514; J. Neuner – J. Dupuis (eds). *The Christian Faith in the Doctrinal Document of the Catholic Church*. In: *Theological Publications in India*. Bangalore 2004, 511.
- (41) DS 224: „Item placuit, ut si quis dicit, ideo dixisse Dominum: In domo Patris mei mansiones multae sunt (Io 14, 2), ut intelligatur, quia in regno caelorum erit aliquis medius aut ullus alicubi locus, ubi beati vivant parvuli, qui sine baptismo ex hac vita migrarunt, sine quo in regno caelorum, quod est vita aeterna, intrare non possunt, anathema sit“. Plg. C. Munier (ed.). *Concilia Africae A. 345 – A. 525*. Turnhout 1974, 70. Šis kanonas aptinkamas tik kai kuriuose rankraščiuose. Jis neįtrauktas į *Indiculus*. Plg. DS 238–249.
- (42) Grigalius Didysis. *Moralia* 9. 21, komentuojant *Job* 9, 17: PL 75, 877. Taip pat žr. *Moralia* 12. 9: PL 75, 992–993, ir 13.44: PL 75, 1038.
- (43) Plg. Anzelmas Kenterberietis. *De conceptu virginali et de originali peccato*. F. S. Schmitt (ed.), t. II, cap. 28, 170–171.
- (44) Plg. Hugonas Senviktorietis. *Summa Sententiarum*, tract. V, cap. 6: PL 176, 132.
- (45) Plg. P. Abelardas. *Commentaria in Epistolam Pauli ad Romanos, liber II* (5, 19) (*Corpus Christianorum, Continuatio Mediaevalis*), 169–170.
- (46) Plg. P. Lombardas. *Sententiae*, lib. II., dist. 33, cap. 2. I. Brady (ed.), t. I/2, Grottaferrata (Rm) 1971, 520.
- (47) Plg. Inocentas III. Laiškas Arlio arkivyskupui Humber-

tui *Maiores Ecclesiae causas*: DS 780: „Poena originalis peccati est carentia visionis Dei, actualis vero poena peccati est gehennae perpetuae cruciatus...“ Šioje teologinėje tradicijoje „amžinosios kančios“ tapatintos su skausmingomis bausmėmis – tiek juslinėmis, tiek dvasinėmis; plg. Tomas Akvinietais. *IV Sent.*, dist. 44, q. 3, a. 3, q. 3; dist. 50, q. 2, a. 3.

(48) Lijono II Susirinkimas. *Professione di Fede di Michele Paleologo*: DS 858; Jonas XXII. Laiškas armėnams *Nequaquam sine dolore*: DS 926; Florencijos Susirinkimas. Dekretas *Laetentur Caeli*: DS 1306.

(49) Tomas Akvinietais. *II Sent.*, dist. 33, q. 2, a. 2; *De malo*, q. 5, a. 3; J. Dunsas Škotas. *Lectura II*, dist. 33, q. un.; *Ordinatio II*, dist. 33, q. un.

(50) Tomas Akvinietais. *De malo*, q. 5, a. 3: „Anime puerorum <...> carent supernaturali cognitione que hic in nobis per fidem plantantur, eo quod nec hic fidem habuerunt in actu, nec sacramentum fidei susceperunt... Et ideo privati se privari tali bono anime puerorum non cognoscunt, et propter hoc non dolent“. Plg. ten pat, ad 4, edizione Leonina, vol 23, 136.

(51) Plg. R. Bellarmino. *De amissione gratiae VI*, c. 2 ir c. 6. In: *Opera*, vol. 5, Paris 1873, 458, 470.

(52) Plg. Paulius III. *Alias cum felicitate* (1535 09 23). In: J. Laurentii Berti Fiorentini. *Opus de theologicis disciplinis*, vol. V. Venetiis, E Typographia Remodiniana, 1760, 36; Paulius III. *Cum alias quorundam* (1538 03 11), vol. I. Ten pat 167–168; Benediktas XIV. *Dum praeterito mense* (1748 07 31), *Non sine magno* (1750 12 30), *Sotti il 15 di luglio* (1751 05 12). In: *Benedicti XIV Acta sive nondum sive sparsim edita nunc autem primum collecta cura Raphaelis de Martinis*. Neapoli 1894, vol. I, 554–557; vol. II, 74 ir 512–413. Dėl kitų tekstų bei nuorodų žr. G. J. Dyer. *The Denial of Limbo and the Jansenist Controversy*. Mundelein (Illinois) 1955, 139–159; ypač žr. p. 139–142, pasakojimą apie 1758–1759 m. diskusijas popiežiaujant Klemenšui XIII, remiantis *Biblioteca Corsiniana* rankraščiu, Roma, 41. C. 15 („Cause trattate nella S. C. Del Sant’Ufficio di Roma dal 1733 al 1761“).

(53) Pijus VI. *Bulė Auctorem fidei*: DS 2626. Šia tema žr. G. J. Dyer. *The Denial of Limbo and the Jansenist Controversy*. Cit., 159–170.

(54) *Schema reformatum constitutionis dogmaticae de doctrina catholica*, cap. V, n. 6. In: *Acta et Decreta Sacrorum Conciliorum Recentiorum, Collectio Lacensis*, t. 7, Friburgi Brisgoviae 1890, 565.

(55) Diskusijai ir kai kuriems naujiems sprendimams iki Vatikano II Susirinkimo apžvelgti žr. Y. Congar. „*Morts avant l'aurore de la raison*“: In: *Vaste monde ma paroisse: Vérité et dimensions du Salut*. Paris 1959, 174–183; H. J. Dyer. *Limbo: Unsettled Questions*. New York 1964, 93–182 (su išsamia bibliografija p. 192–196); W. A. van Roo. „*Infants Dying without Baptism: A Survey of Recent Literature and Determination of the State of the Question*“: In: *Gregorianum* 35 (1954), 406–473; A. Michel. *Enfants morts sans baptême*. Paris 1954; C. Journet. *La volonté divine salvifique sur les petits enfants*. Paris 1958; L. Renwart. „*Le baptême des enfants et les limbes*“: In: *Nouvelle Revue Théologique* 80 (1958), 449–467; H. De Lavalette. „*Au tour de la question des enfants morts sans baptême*“: Ten pat, 82 (1960), 56–69; P. Gumpel. „*Unbaptized Infants: May They Be Saved?*“ In: *The Downside Review* 72 (1954), 342–458; P. Gumpel. „*Unbaptized Infants: A Further Report*“: Ten pat, 73 (1955),

317–346; V. Wilkins. *From Limbo to Heaven: An Essay on the Economy of Redemption*. New York 1961. Po Vatikano II Susirinkimo: E. Boissard. *Réflexions sur le sort des enfants morts sans baptême*. Paris 1974.

(56) Dėl nuorodų žr. G. Alberigo (dir.). *Storia del Concilio Vaticano II*, vol I: A. Melloni (ed.). *Il cattolicesimo verso una nuova stagione. L'annuncio e la preparazione: gennaio 1959–settembre 1962*. Bologna 1995, 236–262, 329–332.

(57) DS 1349.

(58) Dėl tokių pasiūlymų bei jų iškeltų klausimų žr. G. J. Dyer. *The Denial of Limbo*. Cit., 102–122.

(59) Pijus XII. Kreipimasis į Italijos akušerių sąjungos kongresą: AAS 43 (1951), 841.

(60) Plg. Pijus XII. Enciklika *Humani generis*: AAS 42 (1950), 570: „Alii veram *gratuitatem* ordinis supernaturalis corrumpunt, cum autem Deum entia intellectu praedita condere non posse, quin eadem ad beatificam visionem ordinet et vocet“.

(61) Plg. *Lumen gentium* 15–16; *Nostra aetate* 1; *Dignitatis humane* 11; *Ad gentes* 7.

(62) Žr., pavyzdžiui, K. Rahner. „*Die bleibende Bedeutung des II Vatikanischen Konzils*“: In: *Schriften zur Theologie*“, B. XIV. Zürich–Köln–Einsiedeln 1980, 314–316. Kitaip niuansuotai: J.-H. Nicolas. *Synthèse dogmatique. De la Trinité à la Trinité*. Fribourg–Pris 1985, 848–853. Taip pat žr. J. Ratzingerio pastabas, kurias jis kaip privatus teologas pareiškė pokalbyje su V. Messori: V. Messori. *Rapporto sulla fede*. Cinisello Balsamo (Mi) 1985, 154–155.

(63) Žr. nuorodą 38.

(64) Pijus IX. Enciklika *Quanto conficiamur* (1863 09 10): DS 2866: „<...> qui <...> honestam rectamque vitam agunt, posse, divinae lucis et gratiae operante virtute, aeternam consequi vitam, cum Deus, qui omnium mentes, animos, cogitationes habitusque plane intuetur, scrutatur et noscit, pro suma sua bonitate et clementia minime patiat, quempiam aeternis puniri supplicis, qui voluntarie culpa reatum non habeat“.

(65) Plg. Inocentas III. Laiškas Arlio arkivyskupui Humbertui *Maiores Ecclesiae causas*: DS 780.

(66) Lijono II Susirinkimas. *Professione di Fede di Michele Paleologo*: DS 858; žr. aukščiau, nuorodą 48.

(67) AAS 43 (1951), 841.

(68) Žr. 1.6 ir 2.4.

Benedikto XVI kelionė į Braziliją

(KAP, KAI) Gegužės 9–13 d. popiežius lankėsi Brazilijoje. Tai buvo šeštoji Benedikto XVI kaip pontifiko užsienio kelionė. Jos svarbiausi momentai – pirmojo Brazilijoje gimusio šventojo, pranciškono Antano Galvao kanonizacija ir Lotynų Amerikos bei Karibų vyskupų V generalinės konferencijos atidarymas Aparesidos šventovėje.

Benedikto XVI kelionė į Braziliją buvo sėkminga: popiežius sutiktas labai nuoširdžiai, apžvalgininkai pastebėjo jo žvalią laikyseną, gerą sveikatos būklę. Šventasis Tėvas savo žinią skelbė gražia braziliška portugalų kalba, leidosi užkrečiamas tenykščių žmonių entuziazmo. Aplankiusiam Lotynų Ameriką popiežiui rūpėjo „Vilties kontinentas“, kuriame gyvena daugiau kaip trečdalis pasaulio katalikų. Šiame kontinente per pastaruosius keturis dešimtmečius Katalikų Bažnyčia prarado daug tikinčiųjų, kurie perėjo į įvairias sekatas. Nors pastaruoju metu šis procesas kiek sulėtėjęs, tačiau Benediktas XVI įpareigojo Brazilijos Bažnyčią imtis naujo veiklos plano: „kontinento misijos“ ir „kokybinio šuolio“. Jis taip pat aiškiai pritarė „pasirinkimui pirmenybę teikti vargšams“ – nuostatai jau 40 metų vyraujančiai Lotynų Amerikos teologijoje. Šventajam Tėvui ne mažiau rūpėjo visuomenės pokyčiai, istoriškai primenantys XIX a. Bažnyčios ir valstybės konfrontaciją, beje, labai daug kainavusią Bažnyčiai. Priešpriešos nuostatą pademonstravo sveikatos apsaugos ministras Jose Temporao: jis demonstratyviai atsisakė dalyvauti susitikime su popiežiumi narkomanų reabilitacijos centre „Fazienda da Esperanca“, reikia manyti, protestuodamas dėl Bažnyčios nuostatos abortų atžvilgiu.

Benediktas XVI Brazilijoje išdėstė aiškia moralės žinią: jis ragino ginti šeimą, stiprinti tikėjimą, priimti sektų iššūkį, o ypač siekti teisingumo ir kovoti su skurdu. Šios temos buvo plėtotos penktojoje generali-

nėje Lotynų Amerikos ir Karibų vyskupų konferencijoje. Popiežius priminė vyskupams jų pareigą mokyti nepaprastinant tikėjimo tiesų, deramai švęsti liturgiją ir teikti sakramentus, rūpintis vargšais ir nuskriaustaisiais. Šventasis Tėvas labai aiškiai pabrėžė, kad Bažnyčia nėra politinė ideologija, socialinis judėjimas ar ekonominė sistema.

Pasveikinimas

Popiežius pradėjo savo kelionę palaiminimu: „Telaimina Dievas Lotynų Ameriką ir Braziliją“, taip parodydamas, jog ši didžiulė šalis užima ypatingą vietą jo širdyje. Jį pasitikusiam Brazilijos prezidentui Luisui Ignacio Lula da Silva popiežius sakė: „Bažnyčia trokšta kiekvienoje situacijoje atskleisti moralines vertybes ir ugdyti piliečius, kad galėtų sąmoningai ir laisvai priimti sprendimus.“ Susitikimo foną sudarė įtempti Bažnyčios ir valstybės santykiai, ypač abortų ir religijos dėstymo mokyklose klausimais. Prezidentas Lula sveikindamas popiežių pabrėžė Bažnyčios indėlį į moralinį ir visuomeninį brazilų tautos vystymąsi, taip pat Apaštalų Sosto paramą kovojant su skurdu. Nepaisant vėsaus ir lietingo oro Šventąjį Tėvą sveikino tūkstančiai žmonių. Iš San Paulo miesto prefekto Benediktas XVI priėmė miesto raktus ir jam suteiktą garbės pilietybę.

Susitikimas su jaunimu

Gegužės 10 d. vakare dešimtys tūkstančių jaunuolių temperamentingais šauksmais sveikino Benediktą XVI San Paulo *Paulo Machado de Carvalho* stadione. Brazilų kultūros grožį ir įvairovę atspindėjo įvairių genčių indėnų, portugalų kolonizatorių, kaubojų, kapoeiros ir sambos šokėjų drabužiai bei šokiai, kuriuos atliko apie 150 jaunuolių iš fokoliarų judėjimo.

Virš stadiono iškilusio didžiulio altoriaus pagrindinis akcentas buvo Šventąją Dvasią simbolizuojantis baltas balandis. Jaunimo atstovai

pristatė popiežiui savo problemas bei rūpesčius. Kai kurie jų keliavo į susitikimą daugelį valandų autobusa ar net laivais, pavyzdžiui, iš Amazonijos regiono. Jaunimo liudijimai atskleidė Brazilijai būdingą socialinę atskirtį. Jaunas seminaristas pasakojo apie kalėjimų sielovadą ir priminė, kad daug nepilnamečių nuteisti už žmogžudystes ar narkotikų prekybą labai griežtomis bausmėmis – kalėti iki gyvos galvos. Katalikiško judėjimo atstovas kalbėjo apie nelegaliai dirbančius jaunuolius, kuriems gresia prostitucija ar narkotikai. Popiežius savo kalboje jaunimui pirmiausia išpėjo juos dėl materializmo ir laicizmo pavojaus, ragino neišsigąsti susidūrus su nesėkmėmis, prievarta, narkomanija, turto ar valdžios ambicijomis. Šventasis Tėvas taip pat ragino angažuotis saugant naikinamą Amazonijos aplinką. Jis ragino siekti teisingesnės ir broliškesnės visuomenės, išsiskiriant mandagumu būti krikščioniškos elgsenos pavyzdžiu savo aplinkoje. Šventasis Tėvas priminė Santuokos sakramentu grindžiamos šeimos svarbą, ragino gerbti gyvybę nuo prasidėjimo iki natūralios mirties. Benediktas XVI jaunuoliams sakė: „Bažnyčiai reikia jūsų, kad parodytumėte pasauliui Kristaus veidą <...>. Gyvenkite entuziastingai, džiaugsmingai, tačiau visų pirma – atsakingai.“

Laukiama Brazilijos sutarties su Šventuoju Sostu

Tą pačią dieną popiežius su mandagumo vizitu apsilankė prezidento rezidencijoje Palacio dos Bandeirantes. Nepasiteisino išankstinės žiniasklaidos prognozės: nebuvo kalbama nei apie abortus, nei apie kontracepciją. Šventasis Tėvas išreiškė viltį, jog prezidento Lulos kadencijos metu bus pasirašyta Brazilijos ir Šventojo Sosto sutartis. Ši sutartis turi sureguliuoti Katalikų Bažnyčios veiklos Brazilijoje principus. Prezidentas kalbėjo apie šeimos reikšmę atnaujinant pamatines visuomenės vertybes. Jo nuomone, etinių vertybių smuki-

mas šiandienos pasaulyje sietinas ne su skurdu, bet su globalizacija, žiniasklaidos veikla ir žmogiškųjų santykių merkantilizacija. Popiežiui buvo padovanotas jo vizito Brazilijoje proga išleistas pašto ženklas, kuriame Benediktas XVI vaizduojamas Aparesidos Dievo Motinos šventovės fone.

Rabino palaiminimas

Vėliau San Paulo šv. Benedikto vienuolyne Benediktas XVI susitiko su 9 krikščioniškųjų konfesijų atstovais, judėjų ir musulmonų bendruomenių vadovais. Žydų rabinas Henris Sobelis paprašė popiežiaus palaiminimo, ir Benediktas XVI jam jį suteikė. Po to rabinas paprašė popiežiaus leidimo palaiminti jį ir, gavęs sutikimą, palaimino judėjų palaiminimo forma.

Palaiminimai pro langą

Benediktas XVI nuo pat atvykimo dienos nepamiršo pareikšti palankumo tikintiesiems, susibūrusiems po vienuolyno, kuriame gyvena, balkonu. Šventasis Tėvas ne tik laimino susirinkusiuosius, bet taip pat portugališkai juos pasveikino. Gyvendamas San Paulo benediktinų vienuolyne Benediktas XVI iš viso 11 kartų sveikino susibūrusius po jo balkono langu žmones.

Pirmasis brazilų šventasis

Trečiąją vizito dieną San Paulo *Campo de Marte* (Marso lauke) 1,2 mln. žmonių dalyvavo pirmojo brazilų šventojo Antano (Frei Galvao) kanonizacijos iškilmėse.

Pranciškonas Antonio de Sant Ana Galvao (jo vienuolinis vardas šv. Onos Antanas), kitaip vadinamas Frei Galvao (1739–1822), buvo Nekaltojo Prasadėjimo seserų kongregacijos vienas iš steigėjų. Pasakojama, kad jis pasižymėjo neįprastais gebėjimais: bilokacija, telepatija, levitacija. Šis šventasis taip pat pagarsėjo tuo, kad tikintiesiems dalydavo iš ryžių popieriaus suktas „tabletes“ su trumpa mal-

da Nekaltai Pradėtajai Marijai. Per tai daugelis patyrė stebuklingą išgyjimą. Ir šiandien jo įkurtos vienuolijos seserys kasdien pagamina po 5 tūkst. „tablečių“ ir išdalija jas tikintiesiems. Yra daugybė liudijimų apie jo užtarimu gautas malones: išgydymus nuo vėžio, inkstų ligų, nėštumo sutrikimų ar taip pat pagalbą nevaisingoms poroms susilaukti kūdikio.

Popiežius iškėlė šventojo Antano Galvao liudijimą, aktualų šiais hedonizmo laikais: „Pasauliui reikia skaidraus gyvenimo, tyrų sielų, paprastumo pavyzdžio; žmonių, kurie nesutinka, kad į juos būtų žvelgiama kaip į malonumų objektus. Tai būtina pasakyti kai kurioms žiniasklaidos priemonėms, išjuokiančioms santuokos šventumą ir ikisantuokinę skaistybę.“

Ant didžiulio altoriaus San Paulo dangoraižių fone iškilo Nekaltai Pradėtosios Dievo Motinos ir Frei Galvao atvaizdai, taip pat 8 metrų kryžius. Iš popiežiaus rankų komuniją priėmė 21 metų mergina Daniella Cristina da Silva, būdama ketverių metų ji šventojo Frei Galvao užtarimu buvo išgydyta nuo nepagydomos ligos.

Pastabos vyskupams

Tą pačią dieną Benediktas XVI susitiko su Brazilijos vyskupais San Paulo katedroje, kur visi šventė Vakarinės (Mišparų) liturgiją. Vietos žiniasklaida popiežiaus kalboje išvelgė pastabų vietos hierarchams. Benediktas XVI paragino juos ir visą Brazilijos Bažnyčią labiau angažuotis misijų veiklai. Popiežiaus nuomone, tikinčiųjų nutolimo nuo Bažnyčios pagrindinė priežastis – atitinkamo lygmens evangelizacijos trūkumas. Šventasis Tėvas kvietė vyskopus ištraukti į naujas sielovados iniciatyvas, pirmiausia siunčiant misionierius į priemiesčius ir šalies gilumą.

Ispėjimas narkotikų prekeiviams

Gegužės 12 d. popiežius lankėsi

Guaratinguetá savivaldybėje įsikūrusioje narkotikų reabilitacijos bendruomenėje – *Vilties fermoje* (*Fazenda da Esperanēa*), kur gyvena ir gydos 300 jaunuolių. Popiežiaus apsilankymui buvo būdinga neformali ir labai šilta atmosfera.

Pirmiausia Šventasis Tėvas apsilankė naujai pastatytoje palapinės formos kopylčioje ir ją pašventino. Jis taip pat susitiko su šioje bendruomenėje gyvenančiomis seserimis klarisėmis, kurios savo malda lydi kovojančius su priklausomybėmis jaunuolius. Popiežius išklaušė penkių besigydančių jaunuolių dramatiškus liudijimus. Jis ragino juos būti vilties ambasadoriais. Popiežius priminė, kad, statistikos duomenimis, Brazilija yra tarp šalių, kuriose daugiausia turinčių priklausomybę nuo narkotikų ir svaigalų. Benediktas XVI stipriais žodžiais įspėjo narkotikų prekeivius susimąstyti apie jų daromą blogį daugeliui jaunuolių ir suaugusiųjų iš įvairių visuomenės sluoksnių. Šventasis Tėvas perspėjo, kad Dievas pareikalau iš jų ataskaitos už padarytą blogį ir pridūrė: „Negalima tokiu būdu trypti žmogaus orumo. Padarytas blogis sulaukia to paties pasmerkimo, kurį Jėzus išreiškė Dievo mylimų mažutėlių papiktintojams.“ Susitikimo pabaigoje popiežius padovanojo 100 tūkst. dolerių *Vilties fermos* plėtrai.

Italų spauda Benedikto XVI ištartus smerkimo žodžius narkotikų prekeiviams palygino su Jono Pauliaus II kritika mafijai prieš keturiolika metų Sicilijoje, Agrigente.

Pirmoji *Vilties ferma* Guaratinguetá atsirado prieš dvidešimt penkerius metus. Terapija labai paprasta: gyvenama bendruomenėje, kur darbas vienijamas su malda. Šiuo metu pačioje Brazilijoje veikia 32 *Vilties fermos*, kuriose gyvena daugiau kaip 8 tūkst. nuo narkotikų bei alkoholio priklausomų jaunuolių. Panašios bendruomenės veikia taip pat kitose pasaulio šalyse.

Brazilų tautos svetingumas

Gegužės 12 dieną nacionalinėje Dievo Motinos šventovėje Aparesideje popiežius drauge su dvasi-ninkijos ir pašvęstojo gyvenimo atstovais meldėsi rožinį. Maldos pabaigoje džiaugėsi, kad buvo priimtas su didele meile. „Įvairios pri-pažinimo apraiškos atskleidžia, kaip labai mylite ir gerbiate Apaš-talo Petro ipėdinį“, – sakė Šventas-is Tėvas. Popiežiaus kalbą dažnai pertraukdavo plojimai ir šūksniai, ypač tuomet, kai jis kalbėjo apie tarnystę, gyvenimo paaukojimą Kristui ir pašaukimą į šventumą. Priminus Joną Paulių II susirinku-sieji šventovėje skandavo: „*Santo! Santo!*“ Nacionalinėje Aparesidos Marijos šventovėje kasmet apsilan-ko daugiau kaip 8 mln. piligrimų. Spalio pabaigoje per vieną savait-galį ten susirenka daugiau apie 200 tūkst. žmonių.

Popiežius ragino tikėti į Dievą, kuris yra Meilė

Gegužės 13 d. Lotynų Amerikos ir Karibų vyskupų V generalinės kon-ferencijos ižangos Mišiose dalyva-vo apie 150 tūkst. tikinčiųjų. Homi-lijoje Benediktas XVI ragino tikėti ne politine ideologija, visuomeni-niais sąjūdžiais ar visuomenės san-tvarka, bet į Dievą, kuris yra Meilė. Popiežius sakė, jog tikėjimas į Die-vą, kuris yra Meilė, yra brangiau-sias Lotynų Amerikos žemyno lo-bis: „Būtent tas tikėjimas padarė Ameriką *Vilties* kontinentu“, – sa-kė popiežius. Prieš maldą *Regina Coeli* popiežius užsiminė apie 90-ąsias Marijos apsišaukimo Fatimo-je metines. Jis pavadino Fatimos ap-reiškimus „pranašiškaisiais“ iš šiuolaikinių apsišaukimų. Popie-žius pavedė Dievo Motinai badau-jančiuosius, primindamas Jungtinių Tautų pasaulinės maisto progra-mos remiamą akciją prieš badą.

Pagrindinės evangelizacijos problemos

Lotynų Amerikos ir Karibų epis-kopato (lot. CELAM) V generali-

nėje konferencijoje Benediktas XVI tarė ižangos kalbą. Konferencijoje dalyvavo 266 asmenys, tarp jų bal-so teisę turėjo 161, palyginti su ankstesne CELAM generaline kon-ferencija, vykusia 1992 m. Santo Dominge, beveik perpus mažesnis balso teisę turinčių narių skaičius. Nors delegatų būta mažiau, užtik-rinta didesnė CELAM sudarančių 22 nacionalinių bei regioninių vys-kupų konferencijų įtaka.

Savo kalbą apie trečiojo tūkstant-mečio iššūkius Bažnyčiai Benedik-tas XVI pradėjo apmąstydamas šio žemyno evangelizacijos istoriją. Jis pabrėžė, jog Evangelijos skelbimas nebuvo svetimos kultūros prime-timas ir nenulėmė ikikolumbinių kultūrų nušalinimo. „Utopija, sten-giantis atgaivinti ikikolumbines re-ligijas ir atskirti jas nuo Kristaus ir visuotinės Bažnyčios, būtų ne pa-žanga, bet regresas, – sakė popie-žius. – Pirminių tautų išmintis sėk-mingai padėjo joms jungti jų kul-tūras su krikščioniškuoju tikėjimu, atneštu misionierių.“ Popiežius la-bai aiškiai išpėjo dėl kontraversiš-ko vadinamojo „indigenizmo“ po-žiūrio. Indigenizmo sąvoka, nukal-dinta Europos teologų, užtemdo Lotynų Amerikos tikrovę, kuriai būdingas neišskiriamas europietiš-kų ir indėniškų elementų mišinys.

Savo kalboje popiežius iškėlė tur-tingus ir gilius vietas žmonių pa-maldumo elementus. Benedik-tas XVI gyrė daugelio tikinčiųjų pasauliečių tikėjimo brandumą, jaunimo sielovadą, naujuosius baž-nytinius judėjimus bei pašvęstojo gyvenimo institutus. Tačiau jis taip pat atkreipė dėmesį į krikščioniš-kojo gyvenimo raiškos nusilpimą.

Popiežius iškėlė tiek marksistinės, tiek kapitalistinės sistemos de-struktyvias klaidas. Pasak jo, tos klaidos kyla dėl to, kad pripažis-tamos vien medžiaginės gėrybės, taip pat visuomenės bei politikos problemos. Benediktas XVI pabrė-žė, jog „amputuojant pamatinę tikrovę – Dievą“ klaidingai suvo-kiamą ir kita tikrovę.

Benediktas XVI nurodė, kad neati-dėliotinai būtina ugdyti tikinčiuo-sius Bažnyčios socialinio mokymo srityje, atsižvelgiant į naujas glo-balizacijos tendencijas ir didėjant visuomenės nelygybei. Popiežius priminė, jog tikra plėtra turi būti orientuota į žmogaus visuminį ug-dymą, ir ragino užkirsti kelią rim-toms socialinėms nelygybėms. Šventasis Tėvas kėlė klausimą, kaip Bažnyčia gali prisidėti sprendama neatidėliotinas visuomenines ir po-litines problemas, tarp jų vargo ir skurdo problemą. Pasak jo, viena pagrindinių tų problemų spren-di-mo sąlygų – teisingesnių struktūrų kūrimas. Šventasis Tėvas labai aiš-kiai ragino Bažnyčią laikytis toliau nuo politinės veiklos. Jis paaiškino, kad politika „nepriklauso tiesioginei Bažnyčios kompetencijai, o gerbti sveiką pasaulietiškumą, po-litinių pažiūrų pliuralizmą būdin-ga tikrai krikščioniškai tradicijai“. Benediktas XVI išpėjo, jog Bažny-čia, praradusi nepriklausomybę ir moralinį autoritetą, tapatindamasi tik su koku nors vienu politiniu ke-liu, iš tikrųjų daug mažiau nuveik-tų vargšų ir teisingumo labui.

Popiežius nurodė taip pat būtiny-bę rūpintis šeima, atkreipė dėme-sį į skausmingas moterų žemini-mo apraiškas. Pasak jo, valstybė privalo remti šeimų motinas, sie-kiančias visiškai atsidėti vaikų auklėjimui ir tarnavimui šeimai.

Kalbėdamas apie kunigus popie-žius sakė, kad kiekvienas jų pir-miausia turi būti „Dievo žmogumi“, tik tuomet jis pajėgs nešti Dievą žmonėms.

Pasauliečius popiežius ragino im-tis bendros atsakomybės kuriant visuomenę pagal Evangelijos kri-terijus: „entuziastingai ir ryžtin-gai, bendrystėje su savo ganyto-jais“. Jis pripažino, kad darbas su jaunimu yra prioritetas, priminda-mas, jog Lotynų Amerikoje dau-gumą gyventojų sudaro jaunimas.

Šventasis Tėvas pavedė generali-nės konferencijos posėdžius, visą

Lotynų Ameriką ir Karibus Gvadalupe Dievo Motinai – Amerikos globėjai ir Aparesidos Dievo Motinai – Brazilijos globėjai.

Fatimos jubiliejus

Gegužės 13 d. apie pusę milijono maldininkų dalyvavo Marijos apsi-reiškimų Fatimoje 90-mečio minėjime. Popiežiaus legatas kardinolas Angelo Sodano per iškilmes Fatimoje pašventino naują Švč. Trejybės bažnyčią, kurioje telpa 9 tūkst. lankytojų. Kardinolas Angelo Sodano ragino europiečius krikščionišką tikėjimą gražinti į visuomenės gyvenimo centrą. Pasak jo, bandymų nustumti Dievą pasekmės žmonėms sunkios. Pasak kardinolo, Europos šalyse ypač didelį susirūpinimą kelia „atkritimas nuo tikėjimo“: „Europa patiria gundymą pamiršti tą tikėjimą, kuris šimtmečių būvyje buvo jos jėga.“ Susiedamas Fatimos pranašystes su padėtimi Rusijoje, kardinolas sakė, jog po Sovietų Sąjungos žlugimo ten gerai plėtojosi religijos laisvė, tačiau ji nėra iki galo įgyvendinta. Kardinolas Sodano atmetė rusų ortodoksų nuolat kartojamus priekaištus, esą katalikai užsiima prozelitizmu. Šeštadienio vakare vykusios žiburių procesijos metu kardinolas sakė, kad Fatima nugalėjo „pasaulio skepticizmą“ ir anuometinės antiklerikalinės Portugalijos valdžios pasipriešinimą. Jis meldė Dievo Motinos užtarimo, kad pasauliui būtų padovanota taika. Pokalbyje su žurnalistais kardinolas Angelo Sodano sakė, kad Benediktas XVI pareiškė mielai apsilankysiąs Fatimoje.

Fatimoje yra viena žymiausių Marijos šventovių pasaulyje, joje kasmet apsilanko daugiau kaip trys milijonai maldininkų.

Šeimos renginiai Varšuvoje ir Romoje

Daugiau nei 3000 delegatų iš 60 šalių gegužės 11–13 d. susirinko į Varšuvoje vykusį IV Pasaulio šeimų kongresą „Šeima – Europos ir Pasaulio pavasaris“. Ankstesni kongresai vyko Prahėje (1997 m.), Ženevoje (1999 m.) ir Meksikoje (2004 m.). Pasaulio šeimų kongresai ypatingi tuo, kad suvienija daugelio tikėjimų ir kultūrų žmones. Šiuose renginiuose ginama tiesa apie šeimą – meilės ir gyvybės bendruomenę. Kongrese dalyvavo ir 15 žmonių delegacija iš Lietuvos: šeimos centrų, Nacionalinės tėvų ir šeimų asociacijos, VDU Santuokos ir šeimos instituto, taip pat Kauno krikščioniškųjų gimdymo namų atstovai.

Šiame politikų, judėjimų už šeimą ir gyvybę lyderių, edukologų, mokslininkų renginyje skaityti pranešimai ir diskutuota apie negimusios gyvybės apsaugą, tos pačios lyties asmenų „santuokų“ legalizavimą, gyventojų mažėjimą išsivysčiusiose šalyse, žiniasklaidos, pornografijos ir pramogų industrijos atakas prieš šeimą, apie šeimų stiprinimą per mokesčių sistemą bei šeimyninio verslo skatinimą, taip pat tradicinių religijų vaidmenį palaikant šeimas. Popiežiškosios šeimos tarybos pirmininkas kardinolas Alfonso López Trujillo kongreso dalyviams perdavė sveikinimo žodį. Varšuvos kongreso dalyvius taip pat sveikino rabinas Yahudi Levin, atstovavęs daugiau kaip 1000 narių vienijančiam JAV ir Kanados rabinų aljansui. Kongreso metu skambėjo sveikinimai tuo pat metu Romoje vykusios Šeimų dienos eisenos dalyviams. Joje dalyvavo 1,5 mln. žmonių, kurie išreiškė palaikymą šeimai kaip vyro ir moters sąjungai. Eiseną Romoje palaikė tiek pasaulietiniai, tiek katalikiškieji Italijos judėjimai ir draugijos, taip pat kitos krikščioniškosios Bažnyčios, Romos musulmonų ir žydų bendrijos.

Šeimos renginį Romoje organizavusios Katalikų pasauliečių organizacijos kritikavo planuojamą įstatymą dėl nesantuokinių gyvenimo sąjungų (pagal itališką santrumpą vadinamų *Di.Co*). Italijos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Angelo Bagnasco pavadino Šeimos dieną „pagarbiu ir džiaugsmingu šeimos vertybės liudijimu“. Šeimos dienoje dalyvavo teisingumo ir švietimo ministrai, taip pat iškilūs opozicijos atstovai.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.
ISSN 1392-6098

© 2007, „Bažnyčios žinios“